

non fecit, aut non iure fecit, aut id, quod fecit, ruptum, irritum ue factum est: ut ruptum intellexerit, agnatione aut successione sui heredis, uel perlata inofficiosi testamenti querela: non uero si accepta esset contra tabulas bonorum possessio etiam ante aditam hereditatem. Nam pater familias nondum decepsisse intestatus diceretur, cuius utique testamentum posset adhuc irritum fieri, repudiante scripto herede, posset et confirmari, eodem aduente: nec sine effectu, quoniam et si scriptus heres nihil laturus esset ex hereditate, cuius integrum emolumentum bonorum possessoris foret: at is, aduendo, confirmaret directas libertates testamento relictas. d.l. 2.1
*Virilis. §. Si adierit, infra De lega. præstan. et exheredationes. d.l. Filium, infra De bono. possess. contra tabu. et eadem ratione tabulas pupillares, et tutelae. Sic et beneficium scripti heredis in aduendo, uel repudiando, potuit esse uenale. d.l. Filiū. Denique belle Fulgos. scriptum reliquit in l. Filio. §. Contra tabulas, in fine supra De inoffi. testa. et accepta contra 124
 tabulas bonorum possessione, et rescindi quidem testatis iudicium. l. 1. infra De lega. præstan. sed non utique testamentum. Et hæc ita Bart. recte intellexit in l. Illud, in prin. infra De bono. possess. contra tabulas: et frequentius nostri iuris præceptores, uti constat ex Alex. resolutione. in l. 1. C. De bono. possess. contra tabul. liber. n. 2. et Ias. in l. Ut liberis. n. 15. C. De colla.*

Cótra Accur. Bald. Ang. Aret. Ias. Philip. Dec.

Igitur non recte Accursius in d. principi. insti. De heredi. quæ ab intesta. deferun. et in d. l. Illud, et in d. l. Ut liberis, credidit, intestatum fieri patrem familias, si ante aditam hereditatem bonorum possessio contra tabulas acciperetur. Quod etiam Bal. probauit in l. fina. col. fin. uersic. Iuxta hoc queritur. C. Unde legit. et in tracta. de substit. capit. De pupilla. substiti. n. 16. et Angel. Aret. in d. principi. insti. de heredita. quæ ab intesta. deferun. Iason quoque in l. Posthumo nato. n. 4. C. De bono. possess. contra tabu. Philip. Deci. in l. Filia dotem. n. 3. et in l. Ut liberis. n. 21. C. De collatio. Et hic quidem contra ueram et receptam opinionem, sine iudicio ausus est latius insistere, contendens, accepta contra tabulas bonorum possessione, rem ad intestati causam deuolui. Motus est argumento. l. Non putauit. §. fin. infra De bono. possess. contra tabul. et l. Filium. §. Legata, ibi, MERO IURE INTESTATO HAERES EXSTITIT, eo. titu. quæ leges nihil pro eius sententia faciunt. Nam. in d. l. Non putauit. §. fina. et dicitur quidem propositum Prætoris esse, cum bonorum possessionem 125
 contra

contra tabulas dat, eas partes unicuique liberorum tribuere, quas, intestato patre mortuo, in hereditate esset habiturus. Nec tamen Iureconsultus sentit, ab intestato succedi, sed magis per bonorum possessionem contra tabulas, quæ non est intestati successio. l. Filia dotem. C. De colla. l. Filium. §. Videamus, uersicu. Quia & si frater, infra De bono posses. cōtra tabu. Iam tex. in eadem. l. Filiū. §. Legata, tam malè acceptus est à Decio, quàm ab Iasone in. d. l. Filia dotem. n. 4. qui similiter credidit, illis uerbis probari, accepta contra tabulas bonorū possessione, rē ad intestati causam reduci. Nec uiderunt impossibile esse, si Iureconsultus hæredē diceret ipso iure extitisse, qui nō iure civili hæres, sed per Præto-
 125
 127
 128
 129
 130
 131
 132
 133
 134
 135
 136
 137
 138
 139
 140
 141
 142
 143
 144
 145
 146
 147
 148
 149
 150
 151
 152
 153
 154
 155
 156
 157
 158
 159
 160
 161
 162
 163
 164
 165
 166
 167
 168
 169
 170
 171
 172
 173
 174
 175
 176
 177
 178
 179
 180
 181
 182
 183
 184
 185
 186
 187
 188
 189
 190
 191
 192
 193
 194
 195
 196
 197
 198
 199
 200
 201
 202
 203
 204
 205
 206
 207
 208
 209
 210
 211
 212
 213
 214
 215
 216
 217
 218
 219
 220
 221
 222
 223
 224
 225
 226
 227
 228
 229
 230
 231
 232
 233
 234
 235
 236
 237
 238
 239
 240
 241
 242
 243
 244
 245
 246
 247
 248
 249
 250
 251
 252
 253
 254
 255
 256
 257
 258
 259
 260
 261
 262
 263
 264
 265
 266
 267
 268
 269
 270
 271
 272
 273
 274
 275
 276
 277
 278
 279
 280
 281
 282
 283
 284
 285
 286
 287
 288
 289
 290
 291
 292
 293
 294
 295
 296
 297
 298
 299
 300
 301
 302
 303
 304
 305
 306
 307
 308
 309
 310
 311
 312
 313
 314
 315
 316
 317
 318
 319
 320
 321
 322
 323
 324
 325
 326
 327
 328
 329
 330
 331
 332
 333
 334
 335
 336
 337
 338
 339
 340
 341
 342
 343
 344
 345
 346
 347
 348
 349
 350
 351
 352
 353
 354
 355
 356
 357
 358
 359
 360
 361
 362
 363
 364
 365
 366
 367
 368
 369
 370
 371
 372
 373
 374
 375
 376
 377
 378
 379
 380
 381
 382
 383
 384
 385
 386
 387
 388
 389
 390
 391
 392
 393
 394
 395
 396
 397
 398
 399
 400
 401
 402
 403
 404
 405
 406
 407
 408
 409
 410
 411
 412
 413
 414
 415
 416
 417
 418
 419
 420
 421
 422
 423
 424
 425
 426
 427
 428
 429
 430
 431
 432
 433
 434
 435
 436
 437
 438
 439
 440
 441
 442
 443
 444
 445
 446
 447
 448
 449
 450
 451
 452
 453
 454
 455
 456
 457
 458
 459
 460
 461
 462
 463
 464
 465
 466
 467
 468
 469
 470
 471
 472
 473
 474
 475
 476
 477
 478
 479
 480
 481
 482
 483
 484
 485
 486
 487
 488
 489
 490
 491
 492
 493
 494
 495
 496
 497
 498
 499
 500
 501
 502
 503
 504
 505
 506
 507
 508
 509
 510
 511
 512
 513
 514
 515
 516
 517
 518
 519
 520
 521
 522
 523
 524
 525
 526
 527
 528
 529
 530
 531
 532
 533
 534
 535
 536
 537
 538
 539
 540
 541
 542
 543
 544
 545
 546
 547
 548
 549
 550
 551
 552
 553
 554
 555
 556
 557
 558
 559
 560
 561
 562
 563
 564
 565
 566
 567
 568
 569
 570
 571
 572
 573
 574
 575
 576
 577
 578
 579
 580
 581
 582
 583
 584
 585
 586
 587
 588
 589
 590
 591
 592
 593
 594
 595
 596
 597
 598
 599
 600
 601
 602
 603
 604
 605
 606
 607
 608
 609
 610
 611
 612
 613
 614
 615
 616
 617
 618
 619
 620
 621
 622
 623
 624
 625
 626
 627
 628
 629
 630
 631
 632
 633
 634
 635
 636
 637
 638
 639
 640
 641
 642
 643
 644
 645
 646
 647
 648
 649
 650
 651
 652
 653
 654
 655
 656
 657
 658
 659
 660
 661
 662
 663
 664
 665
 666
 667
 668
 669
 670
 671
 672
 673
 674
 675
 676
 677
 678
 679
 680
 681
 682
 683
 684
 685
 686
 687
 688
 689
 690
 691
 692
 693
 694
 695
 696
 697
 698
 699
 700
 701
 702
 703
 704
 705
 706
 707
 708
 709
 710
 711
 712
 713
 714
 715
 716
 717
 718
 719
 720
 721
 722
 723
 724
 725
 726
 727
 728
 729
 730
 731
 732
 733
 734
 735
 736
 737
 738
 739
 740
 741
 742
 743
 744
 745
 746
 747
 748
 749
 750
 751
 752
 753
 754
 755
 756
 757
 758
 759
 760
 761
 762
 763
 764
 765
 766
 767
 768
 769
 770
 771
 772
 773
 774
 775
 776
 777
 778
 779
 780
 781
 782
 783
 784
 785
 786
 787
 788
 789
 790
 791
 792
 793
 794
 795
 796
 797
 798
 799
 800
 801
 802
 803
 804
 805
 806
 807
 808
 809
 810
 811
 812
 813
 814
 815
 816
 817
 818
 819
 820
 821
 822
 823
 824
 825
 826
 827
 828
 829
 830
 831
 832
 833
 834
 835
 836
 837
 838
 839
 840
 841
 842
 843
 844
 845
 846
 847
 848
 849
 850
 851
 852
 853
 854
 855
 856
 857
 858
 859
 860
 861
 862
 863
 864
 865
 866
 867
 868
 869
 870
 871
 872
 873
 874
 875
 876
 877
 878
 879
 880
 881
 882
 883
 884
 885
 886
 887
 888
 889
 890
 891
 892
 893
 894
 895
 896
 897
 898
 899
 900
 901
 902
 903
 904
 905
 906
 907
 908
 909
 910
 911
 912
 913
 914
 915
 916
 917
 918
 919
 920
 921
 922
 923
 924
 925
 926
 927
 928
 929
 930
 931
 932
 933
 934
 935
 936
 937
 938
 939
 940
 941
 942
 943
 944
 945
 946
 947
 948
 949
 950
 951
 952
 953
 954
 955
 956
 957
 958
 959
 960
 961
 962
 963
 964
 965
 966
 967
 968
 969
 970
 971
 972
 973
 974
 975
 976
 977
 978
 979
 980
 981
 982
 983
 984
 985
 986
 987
 988
 989
 990
 991
 992
 993
 994
 995
 996
 997
 998
 999
 1000

Cōtra Iaf.
& Deci.

Sic tandem apparet, Leonē Imperatorem in. d. l. Ut liberis. C. De colla. nō satis proprie inter successiones intestati bonorum possessionem contra tabulas numerasse: qui tamen largo (ut aiunt) modo eam possessionem, quæ succedendi ius contra testamentum haberet, intestati potuit appellare.

SECUNDO colligo intellectū ad tex. in. §. Sūt autē, insti. De bono. posses. ubi Iustinianus docet, duas esse ex testamēto bonorū possessiones. Primam, quæ preteritis liberis competeret, uocareturque contra tabulas: secundam, quæ omnibus iure scriptis hæredibus dari soleret, uocareturque secundum tabulas: alias autem esse ab intestato bonorum possessiones, quarum prima esset Unde liberi. Videtur enim intellexisse, bonorum possessionem contra tabulas ex testamento esse, non solū quia sine testamento, contra quod daretur, competere non posset,

H iij sed

sed etiam, quia regulariter ea possessio cum testamento simul cōcurreret, quod & post acceptam possessionem confirmari utiliter potuit, secundū ea, quæ proximè ostendimus.

Sic non dicetur, testati & intestati causam concurrere: quum utiq; contra tabulas bonorum possessio ex testamento sit, & testamenti causam cōtineat: quod Philip. Deci. minime est asequutus in l. Vt liberis. n. 21. in fine. C. De colla.

Cōtra Phi
lip. Dec.

Nova ob-
servatio.

Vnde & Prætor itellexisse videtur, legata nec coniunctis quidē per
sonis esse præstanda, in mera intestati successione, id est, cum emancipatus
bonorū possessionem Vnde liberi necessario accepisset, ut puta in casu. l. i.
§. si. infra Si testa. tabu. nullæ exta. At ubi cōtra tabulas bonorū posses-
sionem emancipatus acciperet, quoniam ea possessio causam testamenti
cōtineret, & scriptus hæres, si adijset, legatarius omnibus ipso iure esset
obligādus. §. Hæres, cū simili institu. De obliga. quæ ex quasi contra. na-
scun. idem Prætor æquissimum putavit, translato hæreditatis emolumēto
in bonorum contra tabulas possessorem, testantis iudiciū conseruare circa
ea, quæ coniunctis personis reliquisset. Quod si scriptus hæres hæredi-
tatem repudiaisset, aut institutionis conditionem, quæ in ipsius erat pote-
state, implere noluiisset, apparebat quidem, testamentum iure civili irritū
esse: sed tamen hoc Prætori imputandum merito fuit: uisum enim est, re-
spectu bonorum possessionis contra tabulas, hæredem se testamento absti-
nuisse. Quare & hic quoq; Prætor emancipatum uoluit, accepta con-
tra tabulas bonorū possessione, exceptis personis legata præstare. l. Filiū
§. fina. infra De bono. posses. contra tabu. l. 4. l. Itē à substituto, infra De
lega. præstan. Ergo & si is, ut edictum fraudaret, cōtra tabulas bono-
rum possessionem priore loco delatam repudiaisset, & ad intestati causā
trāsuiisset, hoc est, ad Vnde liberi bonorum possessionem, quæ irritotesta-
mento deferebatur, Vlpianus in l. Qui autē. §. Hoc edictum, infra Si
quis omissa cau. testa. huic calliditati occurrēdū putavit: ita enim scripsit, †

12

133

134

135

HOC EDICTVM ETIAM AD CONTRA TABVLAS BONORVM
POSSESSIONEM PERTINERE MAGIS DICENDVM EST SCILICET
VT QVI ACCIPIENDO CONTRA TABVLAS BONORVM
POSSESSIONEM LIBERIS PARENTIBVSQVE LEGATA PRAE-
STARET SI OMISERIT BONORVN POSSESSIONEM ET AB
INTESTATO POSSIDEAT HAEREDITATEM COGATVR EA
PRAESTARE

PRAESTARE QVAE PRAESTARET SI CONTRA TABVLAS BONORVM
POSSESSIONEM ACCIPERET: quo sensu eum. §. acceperunt Iacob.

Albe. Rapha. Cuma. imbi. Ego noto, quod Vlpianus edictū, Si quis
omissa causa testamenti, ad propositam speciem illa ratione induxit, quo
niam scilicet edicti uerba hoc patiebantur: quum bonorum possessio cōtra
tabulas ad testamenti causam respiceret. d. §. Sunt autem.

136 **T**ERTIO colligo, plerosq; uulgo errare, qui doceāt, emancipatū,

accepta contra tabulas bonorum possessione, testamentum, quo praeteritus est, rescindere: mox rescisso testamēto, succedere ab intestato per bonorū possessionē Vnde liberi: quod Cynus tradidit i. l. Certū, fina. col. C. Vnde legitur.

Ange. l. Illud infra De acqui. hære. Paulus Castrē. in. l. i. i. principi. C. De inoffi. testa. Ias. & Philip. Deci. i. Rub. C. Vnde

libe. & ueluti inauditā sententiā defendere, tētavit Alcia. Parado. lib. 4. cap. 14. sequutus Philip. quendā Cassulā in Rubr. De testa. Nā si ac

cepta cōtra tabulas bonorū possessione, potest nihilominus ex testamēto, quod nō est ruptū, hæreditas adiri, necessario euicitur, in ea ipsa bonorū

137 possessione emolumētū esse succedēdi: quū t̄ bonorū possessio Vnde liberi, ab intestato cōpetens induci non possit: ne testati causa cū intestati causa

concurrat, aduersus regul. Ius nostrum, & quod inibi Philip. Deci. n. 9. infra De regu. iuris. Hoc probatur in. l. Filium, & in. l. Cū emanci

patus, & in. l. Si in adoptionem. §. Exemplo, infra De bono. posses. cōtra tabu. & est non solū uerius, sed etiā receptius: quod Bal. apertē scri

pserit in repe. l. Pater filiū, col. c. Supra De inofficio. testa. senserit Bar. in. l. 3. §. Si causa cognita. n. 3. infra De bono. posses. Pau. Castren. in. l.

Filio. §. Contra tabulas, supra De inoffi. testa. & ex professo Ioan. Imo. in. l. Si filius qui in potestate, col. penul. supra hoc titu. & hic quoq; fina.

col. Philip. Corne. in. l. Filia dotem. n. fina. C. De colla. & quasi frequētius receptum probauerit Alex. n. 13. post Rapha. Fulgo. in. l. Certum.

C. Vnde legitur. Deniq; huius receptæ sententiæ potuit (ut mihi uidetur) sufficiens esse argumentum, ipsa bonorum possessionis definitio, de qua

133 in. l. 3. §. Bonorum, infra De bono. posses. Siquidem t̄ omnis bonorū possessio, quæ ius tribuit, haud dubiè diffinitur: & tamen dicitur esse IUS PER

SEQVENDI, RETINENDIQVE PATRIMONII: ergo bonorū possessio contra tabulas patrimonij persequutionem continet, & annexam successionem habet.

Vnde

Noua iter
pretatio.

Cōtra Cy
nū, Ange.
Pau. Cast.
Ias. Philip.
Deci. Al-
cia. cū com
muni.

Vnde sequitur, quòd licet, ubi ÷ filius testamentum patris nullius momenti esse dicit, facti quaestio sit, an hoc ipso, pro hærede gerere uideatur (potest enim alia capi coniectura secundum ea, quæ tradit Salyce. in. l. Suus hæres. n. 2. C. De repudi. hæredita. & Ioan. Imolè. in. l. Filio præterito, col. 2. uers. Cõtra istam, infra titu.) Dat uerò ÷ in eo, qui contra tabulas bonorum possessionem agnouit, nulla est facti quaestio: siquidem patris successionem euidenter agnouit, nec cõiectura alia capi potest. Quod Pau. Castren. nõ satis itellexisse uidetur in. d. l. Filio præterito, col. 2. nec Angel. in. d. l. Suus hæres, relatus inibi à Philip. Corne. ante. n. 2. quum hæc quæ dissimilia sunt, eiusdem conditionis esse putauerunt. Quare & quum idem Castren. uulgo recepimus docuit in. l. Si filius qui in potestate. col. 2. supra hoc titu. & in. l. Posthumus nato, col. 3. C. De bono. possess. contra tabu. ÷ bonorum possessionem contra tabulas, quæ filio suo hæredi datur, idem habere, quod & ius dicendi, nullum esse testamentum, iure civili concessum: eò enim pertinere, ut testamentum, nullius momenti esse declararetur, etiam iure prætorio, notandum est, si bonorum possessionem cõtra tabulas filius familias acciperet, pro hærede eum gessisse. l. Puberè C. De iure deliberan. Si uerò petijt, ut testamentum declararetur esse inutile, in re quidem dubia, magis probandum uideri, gessisse eum pro hærede: sed tamen uoluntatis esse quaestionem.

QUARTO colligo expeditã rationem. §. fina. l. Ex duobus, infra De uulga. & pupil. ubi habetur, rescisso testantis iudicio per bonorũ possessionem contra tabulas, non rescindi tabulas pupillares. Cuius rei eam esse rationem, Bar. & cõmuniter Doctores crediderunt in. d. l. Ex duobus. §. fina. quòd ÷ pupillaris substitutio utilitatem filij imuberis contineret. l. Ex tribus. C. De uofficio. testa. l. Si pupillus paterna, infra De acquiren. hæredita. enim uerò ÷ ea, quæ liberorum utilitatem habent, conseruari illis solent, ex edicti sententia De legatis præstandis. Cui receptæ sententiæ consequens prima facie uideretur dicere, substituto pupillari bonorum possessionem secundum tabulas esse necessariam, quam ÷ regulariter non posset agnoscere ultra centum dies, argumen. l. 2. §. Planè, eo. titu. Sed & consequens esset, pupillarẽ substitutum nõ omnibus legata in secundis tabulis relicta præstaturum, sed exceptis duntaxat personis, argu. l. Filium. §. fina. infra De lega. præstan. Præterea ex eadem recepta ratione, illud sequeretur, quòd si hæredita-

tatem

tatem patris, imminente bonorum possessione contra tabulas, scriptus haeres repudiasset, substitutio nihilominus pupillo conseruaretur ex edicto, quod in hac specie locum habere solet. l. 4. infra De lega. praestan. Et tamen haec omnia falsa sunt, quonia falsa quoque ratio est, ex qua procedunt.

Contra communem traditionem.

Quippe uerius est, substitutionem pupillarem ualere, licet maxime contra tabulas patris petita sit bonorum possessio: non quidem superiore ratione, sed magis illa, quod non idcirco ruptum est testamentum. Nam si haereditas adita erat, quum accepta fuit bonorum possessio, apparet, testamentum, & eius confirmationem iure civili durare: quia haereditis aditio non rescinditur, & habet substitutio pupillaris unde pendeat, quum intestatus pater familias non deceaserit. Si uero ante aditam haereditatem petita sit bonorum possessio, & postea adita sit haereditas, non minus confirmatur ea aditione substitutio pupillaris, quam exhaereditatio, de qua in l. Filium, infra De bono. posses. contra tabu. Denique licet Praetor effectu & utilitate euacuet testamentum patris, quod bonorum possessorem constituat haereditis loco. l. Cum emancipatus, infra De bono. posses. contra tabu. sic nudum tantummodo haereditis nomen scripto haeredi relinquat, quod nec aufert nec impedit: hoc tamen propositum Praetoris cessat circa substitutum pupillarem, cui non patris haereditas emancipato quasi debita conceditur, sed impuberis, quae alia est. Unde & pupilli testamentum ipso iure durat: nec effectu, aut utilitate euacuatur, uti Bal. Ange. & Areti. recte explicarunt in. d. l. Ex duobus. §. fina.

146 Ergo id pupilli testamentum sine Praetoris auxilio conseruatur, & legata ex eo omnibus praestanda sunt. d. l. Filium. §. fina. infra De lega. praesta. Nec est necessarium pupillari substituto bonorum possessio secundum tabulas, qui merouire haereditatem impuberis adire possit ex substitutione. Super uacua quoque est atque adeo inepta, illa edicti inductio De legatis Praestandis: quum si scriptus haeres paternum testamentum, 147 haereditatem repudiando, faciat irritum, substitutio quoque pupillaris fiat irrita, ut est auctor Bar. in. l. Et si contra tabulas, in fine, infra De uulga. & pupilla. Alex. n. n. Ias. n. in. d. l. Ex duobus. §. fina. eo titu.

Contra Bar. Alex. et Ias.

Qui minime aduerterunt, pugnare hanc sententiam cum edicti inductioe De legatis praestandis, quod Praetor, etiam repudiata haereditate ex testamento, locum habere uoluit. l. 3. §. fina. cum. l. sequen. infra De lega. praesta. Et quanquam Raph. Fulgos. in. l. Papinianus. §. Sed nec impube

ris

ris. n. 4. supra De inoffi. testa. quum animaduerneret, in hac specie substitutionem pupillarem iure civili esse irritam, subtiliter tentet dicere, substitutum pupillo seruandum fore ex edicto De legatis praestandis, & iure honorario dandam eidem bonorum possessionem secundum tabulas pupillares, ego in contraria opinione sum: quoniam edicti uerba hanc speciem non comprehendunt, & Praetoris quoque sententia cessare uideatur. Induco ad hoc Vlpiani responsum in. l. Filium. §. Omnibus, & §. Non solum, in princi. infra De lega. praestan. ubi scripsit, & de negandum esse personae exceptae, quidquid ex eo edicto conseruari solet, si ea persona contra tabulas bonorum possessionem petierit. Ergo substitutio pupillaris, quatenus pupilli utilitatem continet, non conseruatur ex edicto: quum utique eius substitutionis emolumentum non denegetur pupillo, qui contra tabulas bonorum possessionem petit. l. Et si contra tabulas, infra De uulga. & pupilla.

149

150

151

Cōtra Rapha. Fulg.

Noua interpretatio

QUINTO colligo intellectum ad. l. Cum in adoptiuis, in princi. C. De adopti. ubi Iustinianus sic scribit, CVM IN ADOPTIUIS FILIIS, QVI FILII FAMILIAS CONSTITVTI A PATRIBVS IN ADOPTIONEM DANTVR, ANTIQVAE SAPIENTIAE INCIDAT QVAEDAM DVBITATIO, SI OPORTET TALEM FILIUM, QVI PRAETERITVS A NATVRALI PATRE FVERAT, HABERE CONTRA EIVS TESTAMENTVM DE INOFFICIOSO ACTIONEM, QVAM PAPINIANVS QVIDEM NEGAT, PAVLVS AVTEM SINE EFFECTV DERELIQVIT &c. Accursius enim & alij uulgo actionem de inofficioso pro bonorum possessione contra tabulas accipiunt, eo quod praeteritis querela non daretur. Sed ego non dubito, quin uerba corrupti non debeant, & Iustinianus idem, quod scripsit, senserit. Veteres enim dubitare non potuerunt de bonorum possessione contra tabulas, quam non competere, liquido constabat. §. Eadem, insti. De heredita. quae ab intesta. deferun. de inofficiosi querela dubitabant, quae praeteritis dari solet. l. s. §. 1. l. Pater filium, & quod ibi no. supra De inoffi. testa. & Papinianus eam negabat. Iulius autem Paulus eam sine effectu dereliquit. Sine effectu enim querela inofficiosi uidebatur huius filij, qui ab intestato, non quasi filius, sed ex ultima demum parte admitti posset, unde cognati uocarentur. §. Admonedi, insti. De heredi. quae ab intesta. deferri. quum scilicet inofficiosi querela & ius succedendi non habeat, sed rem simpliciter ad intestati causam reducat. l. Posthumus. §. Siquis ex

152

153

154

bis

his supra De inoffi. testa. enim uero bonorum possessio contra tabulas non
 esset sine effectu: quoniã utiq; successionis ius tribueret, re ad intestati cau-
 sam non reducta. l. Non putauit. §. In adoptione, cum simi. infra De bono.
 155 posses. cõtra tabu. ubi ð filius in adoptionem datus, si a patre naturali uel
 ex minima parte hæres esset institutus, commissio edicto, bonorum posses-
 sionem contra tabulas utiliter accipiebat, & cum aliis liberis simul admit-
 tebatur. Sic apparet, tex. in. d. l. Cùm in adoptiuis, in bonorũ possessione
 contra tabulas nõ posse intelligi, sed in querela: ut etiã recte accepit Phi-
 lip. Corne. in. l. Filiam, in princi. C. De collatio.

SEXTO & ultimo colligo, quod in his Scæuolæ speciebus, licet
 Smaxime emancipatus nepos festinaffet, & antequam institutus posthu-
 mus nasceretur, bonorum possessionem contra tabulas aui intra annum ac-
 cepisset, testamento tamen omnimodò locus erat futurus. Nec enim Præ-
 156 tor emancipato bonorum possessori integram hæreditatem, sed ð semisse-
 duntaxat concederet: alterum semissem nascituro posthumo reseruaret,
 cùm quia ex testatoris liberis esset, & pro uirili conseruatur institutio
 liberorum, accepta contra tabulas bonorum possessione, secundum edictũ
 De legatis præstandis. l. Filium. §. Sed etiam portio, infra De lega. præ-
 stan. Tum etiã quia posthumus pronepos ex his liberis esset, qui præteriti
 contra tabulas bonorum possessionem accipere potuerunt. l. i. §. Sed & si
 posthumus, infra De coniungen. cum emãci. libe. eius. l. Si ex duobus, uer si.
 Quod si is, infra De bono. posses. cõtra tabu. l. Si filius qui in potestate,
 infra De colla. bono. l. Is qui in potestate, uer si. Sed si scriptus, infra De
 lega. præstã. Vnde Ias. in. l. Vt liberis. n. 15. C. De colla. recte obseruat.
 accepta quidem contra tabulas bonorum possessione, regulariter occasio-
 nem dari scripto hæredi ad destituendum testamentum, si ad eundem, nihil la-
 turus sit ex hæreditate. l. Filium, infra De bono. posses. contra tabu. Sed
 si proponatur, eum hæredem scriptum esse, qui hæreditatis partem usq; ad
 uirilem possit retinere, tunc accepta contra tabulas possessione, non esse
 occasionem destituendi testamentum. Et est reprehensione dignus Phi-
 lip. Deci. in eadem. l. Vt liberis. n. 21. qui hæc contradicendi studio negans,
 157 corrupere tentauit tex. in. d. §. Sed si scriptus, & contra tex. aperium lo-
 quitus est in. l. Virilis. §. Si adierit, infra De lega. præstan. Secundum
 quod, hic posthumus pronepos, ubi primũ nasceretur, ð necessarius ex
 testamento hæres existeret: & semissem, quem emancipatus pater aufer-
 re non

Cõtra Phi-
 lip. Dec.

re non potuit, ipso iure sibi querēs, testamentum quoque proavi ipso iure confirmaret: ex quo libertates statim competere: tutores ad tutelam continuo uocarentur: exheredationes ratae essent: pupillares tabulae eodem etiam momento confirmatae existerent, iuxta nota. in. l. Si filius qui patri, infra De uulga. & pupilla. Ergo leuiter profudit Iason, quod in aeternum non procederet hic. §. si bonorum possessio contra tabulas accipi posset. Et decepti sunt Charo. Rui. & Fortuni. qui aiebant, si contra tabulas bonorum possessio acciperetur, rem deuolui ad causam intestati: ut etiam Alciantus, qui scripsit, accepta bonorum possessione contra tabulas, nepotem in effectu excludi. Denique iustissime Rapha. Cuma. hac ratione fertur, nonstri. §. conceptiones defendisse: quauis Aret. col. 3. & Iason. n. 47. non recte illius sententiam referre uideantur. Iam eorumdem Areti. Iaso. Charo. Rui. n. 91. Ioā. Crot. n. 50. annotatio quam sit calumniosa, nemo non uiderit. Causantur enim, mortis & emancipationis casus non bene secundum hanc interpretationem comparari, quod mortuo eo, qui praecedebat, totum habeat posthumus: eodem uero emancipato, non totum habeat posthumus. Siquidem apparet, iustam nihilominus similitudinem fore, argumē. l. 2. §. Et harum, in fine infra De uerbo. obliga. Nam quum Gallus Aquilius solum illud curauerit, qua uerborum conceptione posthumus, qui testamētū tempore esset alienus, fieri posset haeres legitimus, quasi non alienus, collata institutione in tēpus, quo suus nasceretur, has species ingeniose supplicuit Scæuola: in quibus tamen si contra tabulas bonorum possessio acciperetur, pronepos tamen posthumus agnasci post mortem proavi suus haeres potuit, & haeres fieri ex testamento legitimus: quum & alio praeterea haerede instituto, oporteret huius posthumi agnatione ruptum iri testamentum: fierique ea ratione intestatum patrem familias, qui, accepta ab emancipato bonorum contra tabulas possessione, nondum intestatus decessisset. Nec ullum negotium huic interpretationi faciet Ulpiani responsum in. l. Cum in testamento, infra De haere. institu. affirmantis, nullo casu posthumum cum eo, qui praecedebat, ad hereditatem admitti: quoniam eius sententia manifesta est, qui negauerit, instituti & substituti ex testamentaria institutione concursum. Nos autem ex institutione solum pronepotem, non uero eius patrem admittimus. Ut interim omit-
tamus, quod in persona instituti filij, & posthumi nepotis substituti, potuit Ulpianus secure, & in uniuersū, id affirmare. Nos uero in praeteriti nepotis

Contra Ias.
Rui. & Al-
cia.

Areti. Ias.
Rui. Ioan.
Crot. calū-
niofa an-
notatio.

153

159

160

potis persona loquimur, ex quo pronepos esset institutus iuxta. §. superiorē.

Nec potest dici, Scaeuolā cauisse, ne periculum ex bonorū possessione contra tabulas testamento incurreret: nam casus apertus in. §. fina. infra hac. l. quem ad hoc Charo. Ruinus. n. 93. securus ciet, nihil ad hoc facit.

161 Licet enim Scaeuola † de nepote emancipato loquatur, non tamen eo nomine substitutionem illius admisit: ne, accepta contra tabulas bonorum possessione, rumpetur testamentum. Quin potius argute sensit, nepotis substitutionem semel ideo receptam, ne iure civili testamentum rumpere, durare oportere: etiam si ad eum statum per emancipationem uenisset, ut nec suus hæres fieri, nec rumpere testamentum posset. Cōtra Charo. Rui.

Quæ uera mihi uidetur eius. §. interpretatio, quāquam interpretes uariēt.

Ad hæc accedit, quòd Scaeuola, quum in. §. In omnibus, infra hac. l. scripsit, institutionem nepotis & pronepotis suorum hæredum nunquam exigendam, quia possent præteriri, manifeste ostendit, nō aestimare se, quòd testantis iudicium, accepta contra tabulas bonorum possessione, rescinderetur. Facit. l. Filius. §. Maritus, ibi, ET FILIVM EMANCIPATVM, LICET PRAETERIRI POSSIT, infra Ad. l. Corne. De fals. Nā de querela inofficiosi testamenti, ineptum est dubitare, quæ nec hoc casu, quo testamentum, præterito suo hærede, ualebat, competere potuit. l. Maximū uitium. uersū. Nam cum ultimum. C. De libe. præte. Quā legē nō uidetur legisse Ioan. Igne. quum in subiecta authen. Ex causa. n. 187. eo titu. temere

162 rela inofficiosi testamenti, ineptum est dubitare, quæ nec hoc casu, quo testamentum, præterito suo hærede, ualebat, competere potuit. l. Maximū uitium. uersū. Nam cum ultimum. C. De libe. præte. Quā legē nō uidetur legisse Ioan. Igne. quum in subiecta authen. Ex causa. n. 187. eo titu. temere ausus est, uerā & receptam legum interpretationē subuertere. Cōtra Ioā. Igne.

163 **H**ODIE tamen † emancipatus præteriri non potest: quoniam testamentum, eo præterito, nullius erit momenti: & parentis hæreditas ad eundem, si superuixerit, ab intestato deuoletur. §. Aliud. §. Siue igitur, in authen. Ut quum de appella. cognos. colla. §. Deniq; Accursius in authen. De hære. & falcidi. §. Ex hæredatos, in uerb. noluit, colla. docuit, † testamentum, præterito emancipato, tunc demū ualere, quum præteritus fuerit, adiecta una ex XIII. causis, de quibus in. d. authen. Ut quum de appella. cognos. §. Causas: in qua specie putat, agnosendam esse ab eo, si uelit succedere, bonorum possessionem contra tabulas. Filio autem, qui fuit in potestate, ita præterito, testamentum iniustum esse magis probat: & ita se habet communis opinio.

165 Cum tamen uideretur, † testamentum his casibus præteritionis uitio nō laborare, solamq; inofficiosi querelam tam emancipatis liberis, quàm suis hæredibus

hæredibus superesse, qui ab ea uerborum conceptione exhæredati, nõ uerò præteriti intelligantur, argumento. l. 3. C. De libe. præte. idq; plures & quidem grauißimi auctores non immeritò probauerunt, quos hic sequutus est Areti. n. 20. & Ioan. Crot. n. 52. Nam si testator ita concipiat, Titium filium prætereo, quoniam me uerberauit, uix est, ut exhæredasse illi non censeatur: tamen si quum ita scripserit, Titium filium meum nec instituo, nec exhæredo, quoniã &c. uel ita, Titio filio decem lego, quoniã &c. dubitari non debeat, quin filius præteritus magis sit, quàm exhæredatus, secundum omnium sententiam, de qua per Bar. in. l. i. in fi. infra Siquis à parẽ. sue. manus. Albe. n. 26. Saly. n. 6. in authen. Ex causa. C. De libe. præte. Vigli. in §. Emancipatos, in fine, insti. De exhære. libero.

Illud tamen utilissimum est, quò casu suus hæres præteritus cū causa fuerit, ideoq; testamentum nullius momenti esse iudicetur, si tamẽ scriptus hæres causam testamento insertam ueram esse probauerit, suum hæredem fore repellendum, secundum Barto. sententiam in authen. Ex causa. n. 12. uersu. Quod est uerũ, nisi causa. C. De libe. præte. ubi Salyce. n. 6. Pau. Castren. col. 2. Iason. n. 1. in fi. Curti. Iunior. n. 39. in eadem opinione sunt: in qua etiam fuit Ange. Perusi. in authen. Non licet. n. fina. C. eo titu. ubi Iacobi. à Sãcto Georgi. admonuit, nõ esse in praxi recedendũ ab hac sententia: & eam probauit hic Lance. Galiau. n. 46. At Philip. Corn. in. d. authẽ. Ex causa. n. 28. considerat, hac opinione admissa, receptissimã illam oppugnari, qua constitutum est, in hac specie testamentum non ualere. Quod etiã murmurat Curti. Iunior in. d. auth. Nõ licet. n. 15. Alex. autem in ea authen. Non licet, col. penul. & fina. receptiorem hãc sententiam aperte damnat. Quomodo enim (inquit) hæres ex testamento nullo hæreditatem poterit adire? aut quasi hæres causam præteritioni insertam filio opponet, si utiq; filius ipso iure hæres est intestato patri, qui testamentum non iure fecerit? Sed ego hoc, quod communiũ placere uideo, ita scilicet defendi posse arbitror, si inducamus. l. Filio præterito, infra titu. i. quã Salyce. ubi supra, uidetur induxisse. Agnosco etenim, & testamentũ esse nullum, & hæreditatem filio ipso iure ab intestato esse delatam: proinde ex testamento, quod iure civili nullum sit, concedo hæredem adire hæreditatem iure civili non posse. Cæterũ sicuti in. d. l. Filio præterito, omnia hæc accidunt, nihilominus tamen, abstinente se ab intestati hæreditate filio, bonorum possessio secundum tabulas scripto hæredi decernitur: ita quoq;

Comunis
opinio de-
fesa aduer-
sus Nouio-
res.

156

167

quoq;

quoque in proposita specie dici poterit, bonorum possessionem secundum tabulas ex æquo & bono inducendam. *A* Equissimum enim uidetur, ab intestati hereditate remouere inuitum filium, quem pater, existimans se aliquid agere, inserta causa præterijt, quæ & legitima erat & uera. Vnde ne circumueniatur defuncti uoluntas, extra ordinem hoc ita constituendum fuit, argumen. l. Si cui legatum, infra De conditi. & demonstra. Sic obseruabitur, hanc esse singularem quãdam speciem, in qua ingratum filium ab intestato repellit causa legitima. Cum alioqui & causa, quæ testamento inserta liberos excludit ab inofficiosi querela, eosdem ab intestato uenientes non excludat. l. In harenam. l. Ommmodo. C. De inoffici. testa. l. fina. C. De secun. nupti. l. Cognatis, infra Vnde cognata. Tradit Ange. in. l. 1. in præci. supra De inoffi. testa. cõtra gl. in auth. De nupti. §. Ingratitudinẽ, in uerb. lucrũ colla. 4. & Ioã. Imo. cõtra gl. ibi in cap. fi. De postulã. Alex. col. pe. Curti. Iuni. n. i. d. auth. Non licet. Are. i. l. 3. §. Filius. 2. col. supra hoc titu. Ias. in. d. l. In harenã, Ripa. in. l. fi. 47. q. C. De reuo. dona. Ioan. de Garro. in repe. authen. Ex testamento. n. 40. C. De secun. nupti.

163 *V* AERO tamẽ, tan hæc hodie locũ habeãt, quo casu emancipatus, inserta causa præteritus, solã habet bonorum possessionem cõtra tabulas? Et Alex. i. auth. Ex causa, pe. col. C. De libe. præteri. putat, accepta cõtra tabu. bonorum possessione, re deuolui ad intestati causã, argumẽ. tex. in auth. Vt cũ de appella. cognos. §. Siue igitur, colla. 8. eiusque sententiam. Lancelo. Galiau. hic. n. 49. probat.

169 *S*ed mihi magis placet eiusdem Alex. sententia hic. n. 15. & in. l. Filie dotẽ. n. 6. C. De colla. ubi intellexit, ius antiquũ durare. In quã sententiã cõfuse inclinauit Ias. in. d. auth. Ex causa. n. 13. existimãs, generalibus uerbis. d. §. Siue igitur, nõ imitari ius antiquũ. Denique emancipatus & hodie intra utilis anni spaciũ agnoscere debet in iudicio bonorum possessionem cõtra tabulas, iuxta. l. fin. C. Qui admitti. & gl. nota. i. l. fi. §. i. in uerb. petitione. C. De curato. furio. & ea, quæ tradit Bar. i. l. 7. §. Si causa cognita. n. 2. infra De bono. posses. rescissoque parẽtis iudicio, eiusdẽ bona acquireret, hæredis loco constitutus. l. Cũ emancipat. infra De bono. posse. cõtra tabu. quũ scilicet ipse de se certus fuerit, causã legitimã testamento insertam sibi non nocere, argumẽ. nota. i. l. Cũ falsum, infra De acqui. hære. l. Cũ quidã propinquus, infra De bono. posses. Vbi autẽ i iudicio petitorio, hoc est, in bonorum possessoria hereditatis petitione præteritionis causa

plenè tractabitur, nec ab scripto hærede probari potuerit, iuxta. l. Omni modò, uerfi. Si tamen. C. De inoffi. testa. & in eo authè. Vt cum de appella. cognosci. §. Siue igitur. Iudicis partes erunt, declarare, bonorū possessionem cōtra tabulas iustè ab emācipato acceptā fuisse. Intellego enī, hæredem scriptum hæreditatem ex testamento posse adire: & ferme omnia hodie locū habere, quæ supra diximus. Alioqui, uerèdum est, ne secundū Alexandri sententiā, longū sit, scripti hæredis aditionē impedire. Quippe si testamētū speratur iure ciuili posse rūpi ex præteritiōis uitio, hæreditas in ea causa est, ut ex testamento adiri nequeat. l. Si ego, infra tit. i. l. Suus quoq; in prin. infra. De hæredi. insti. Quare cum Iustinian⁹, & secundū cōmunem interpretationē, repellendum ab emolumento bonorum possessionis cōtra tabulas emācipatum sentiat, si scriptus hæres causam legitimā testamēto insertam, aduersus eum probauerit, utiq; de eo hærede intellexisse uidetur, qui hæreditatem adiuisset, & adire potuisset.

SECUNDO quæro, & an si emācipatus præteritus sit, adiecta causa, quæ non continetur in authen. Vt cum de appella. cognosci. §. Causas, testamentū nullius momenti sit, ut sine bonorū possessione cōtra tabulas intestati parentis bona possit uendicare? Et respōdendū est, si causa testō inserta similis sit, aut grauior illis. xiiij. singulariter enumeratis in. d. §. Causas, testamentū ualere, & à bonorū possessionis emolumento repellendū emancipatū, si scriptus hæres hanc causam probauerit: uel si & parens ipse in uita, ut hæredē exoneraret, eandē probauisset, iuxta proxim ab Alex. præceptam consil. 130. Difficultas huius negotij l. i. Secundū quā intelligēda uidetur. L. Parti. 10. tit. 7. Parti. 6. Nā q; sufficiat, grauiorē esse causam, aut certè similem illis. 14. cōiter receptum est, uti cōstat ex Alex. in authè. Non licet. n. 4. ex Ias. n. 5. Curti. Juni. n. 23. in authen. Ex causa, eo. tit. Frācis. Ripa. in repe. l. fin. 41. q. n. 138. C. De re uocā. dona. Cōtrariā sententiā prima facie uidetur expressisse Iustinian⁹ in. d. auth. Vt cū de appel. cognos. §. Aliud quoq; capitulū, illis uerbis, IDEO NECESSARIUM ESSE PERSPEXIMVS EAS NOMINATIM PRAESENTI LEGE COMPREHENDERE, VT PRAETER IPSAS NULLI LICEAT EX ALIA LEGE INGRATITVDINIS CAUSAS OPPONERE NISI QVAE IN HVIVS CONSTITVTIONIS SERIE CONTINENTVR: per quē tex. Hosti. in Sūma De testa. §. Qualiter infirmētur, uerfi. Sed si alia, negat, ex ulla alia causa remoueri posse à parētis successione filios quasi

quasi ingratos. Et hanc opinionem ueriores esse, putat *Albe. in. d. auth. Ex causa. n. 19. referens, uidisse se eam de facto seruari: eaq; etiam probauerunt Marti. Laudē in. l. 1. §. 1. supra De iusti. & iure. & Alex. n. 4 Curti. Junior. n. 24. & 25. in authen. Non licet. C. de libe. præteri. Deniq; Viglius in. §. fin. n. penul. insti. De exhære. libe. illud mirum esse scribit, quum expresse dicat Imperator, præter. XIII. causas enumeratas, nullam aliam posse obijci, interpretes tamen, similes grauioresq; cōmuni opinione admisisse.*

Sed ego, ne recepta sententia conuinci uideatur textu expresso, am-
 176 *maduerto, non hoc Imperatorem dicere, quod Viglius refert, & alij cre-*
diderūt. Illud planē dicit, † præter illas quatuordecī causas, nulli licere,
ex alia lege ingratitudinis causas opponere. Sic causas antiquis legibus cō-
 177 *prehensas remouet, quas proxime scripserat, nō dignas sibi esse uisas: licet*
eadē aliquando comprobasset. l. fin. in fi. C. De secun. nupti. Proinde † si
filius ignominiosam uxorem non ex uoluntate patris duxisset, dicemus,
non idcirco posse cum a parētis successione remoueri cū Accurs. & Bar.
in. l. 3. §. Si emancipatus, infra De bono. possess. cōtra tabu. Philip. Dec.
in. l. Nuptias. n. 12. infra De regul. iuris, et de hoc esse tex. expressū. in. d.
§. Aliud quoq; capitulū, quē probac sententia inducere uoluit Accur-
sus in. d. §. Si emancipatus, & induxit Ioan. Lupus. in repe. c. Per uestras
§. 20. nota. 3. n. 14. De dona. inter ui. & uxo. Nam quum ex eo. §. Si eman-
cipatus, cōstet, prædictā causam apud Iurecōsultos fuisse exhæredatiōe
dignā, apparet eandem ab Imperatore Iustiniano expressim reiectā in. d.
 178 *§. Aliud quoq; capitulū. Et conuincitur Bal. qui cōtrarium scripsit in. l. Cōtra Bal.*
Si pater. C. De spōsa. clariūs in. l. Ne filiū. C. De nupti. & Frācis. Ri
pa, qui idē tentauit in. l. 1. col. 1. supra Solu. matri. Idē puto dicendū, † si fi-
lius copulauerit amicitia cum capitalibus inimicis sui patris: quoniā hæc
causa legib; antiquis cōprehēdebatur. l. Liberi. C. De inoff. testa. Vnde
 hodie nō sufficiet, aduersus Bal. cōsi. 112. lib. 5. & Iacob. à Sanct. Georg.
 in. d. auth. Non licet. n. 13. Secundūm quæ si testator, inserta aliqua causa,
 emancipatū præterierit, uel liberos exhæredauerit, nō licebit scripto hæ
 redi eā liberis, aut præteritis aut exhæredatis opponere ex. l. aliqua antiq;
 quū omnes causæ antiquis legibus comprehensæ, expressim à Iustiniano
 fuerunt reprobata: nisi quæ in nouellæ constitutiōis serie continentur. Cæ
 terum si contendat, eam causam, quæ testamento inserta est, nec legibus
 antiquis

Cōmunis o
 pinio defē-
 sa aduersus
 plurimos.

Cōtra Bal.
 & Fsancif.
 sipam.

Cōtra Bal.
 & Iacob. à
 Sāct. Geor.

Noua inter
pretatio.

antiquis cōtinebatur, enumeratis. 14. aut grauiorem esse, aut certè simile, audiendus uidetur: nec enim ex alia lege ingratitude causam opponit, sed magis ex ipsa Iustiniani noua lege, argumē. l. Nominis & rei. §. Verbum ex legib⁹, infra De uerbo. signifi. l. Cū mulier, uersi. Ita tamē, supra Solu. matri. Et hoc[†] sentire interpretor Legē Regiam lib. 4. tit. 70. §. 2. quæ articulū tractans exheredationis cum causa scriptæ, decernit, heredem, si uelit habere hereditatem sibi testamento relictam, necessario probaturum, q̄ causa ingratitude ab exheredato filio uerè est cōmissa aduersus testatorem: & præterea q̄ eiusmodi causa legitima est, iuste q̄ sufficiens ad filium exheredandum: alioquin, si utrunq̄ hoc non probauerit, testamētum (ait lex) manebit nullum. Ita enim interpretandū est, ut quanq̄ in iudicio de inofficioso hæres probaturus sit, causam legitimā testamento insertam, uerè cōmissam ab ingrato filio: in iudicio tamē, quo filius patris testamētū nullius momenti esse dicit, eò quòd causa testamento inserta non est legitima, onus hæredis sit probare, causam esse legitimā. Planè cū ingratitude causæ euidenter enumeratæ sint in. d. §. Causas, & L. Regia eo. lib. 4. tit. 72. onus hæredis circa eas causas uersari intelligitur, quas ex legum inspectione non const. it esse legitimas.

TERTIO quæro, si temācipatus causam aliquā ingratitude legis timā aduersus parentē cōmiserit, eūq̄ parens, inserta hac causa, testamēto præterire se dixerit, postea uero arrogatus ab eodē parēte fuerit, uel manifesto aliquo beneuolentiæ indicio reconciliatus patri probetur, an præteritio adempta uideatur? & Bartolus in. l. 3. §. fina. infra De adimen. lega. quanquā dubitādo quæstionem proposuerit, inclinare in hoc uidetur, ut putet, adēptam esse exheredationē, si filius iustissime exheredatus postea in patris gratiam redierit. Idq̄ Bartolū sensisse, Rapha. Cuma. re. Et intellexit in. l. Filio quem pater, supra hoc tit. & cum Rapha. Cuma. sensit quoq̄ Ias. in authen. Non licet. n. fin. C. de libe. præteri. Bartoli opinionem sequutus. Sed hanc sententiā improbauit Areti. in. d. l. Filio quē pater, & Petrus Gerar. nota. .: adijciētes, Bartolū duntaxat, proposita hac quæstiōe, dubitasse, nec aliquid decreuisse. Iason quoq̄ in. d. l. Filio, quē pater. n. 10. recedit ab hac sententia: quā nihilominus agnoscit fuisse Bartoli. Illud admittit, si filius, antequam testamento exheredaretur, in parētis gratiam redijset, tunc non posse ab eodem exheredari, quā distinctionē probauit Hyero. Cagnol. in repe. l. fina. n. 139. C. De pactis, & Rode.

Suar.

Suar. unlect. Legū Regni fol. 76. & Curti. Junior i. d. authē. Non licet, n. 3. hāsītans tamē, & Bar. sententiā peruersereferens. Contra Bart. inducitur tex. i. d. l. Filio quē pater, ubi filius emancipatus fuit exheredatus, deinde ab eodem patre arrogatus est, nec propterea exheredatio fuit adēpta. Planē testator, qui exheredatum testamēto filium postea arrogauit, conciliare eundē per arrogationem uidebatur. Deniq; † non potuit pater nuda uoluntate exheredationem reuocare: & nouo testamento opus erat. l. Heredes palam. §. Siquid post, supra De testa. §. Ex eo autē solo, insti. Quib. mo. testa. infirmē. Sed Frācis. Ripa i. repe. l. fin. q. 61. De reuocā. dona. tētat, Barto. sententiā de fēdere, tāquam exheredationis causa sublata sit, uel adēpta per reconciliationē. Ad argumētū (inquit) respōdeo, quōd licet exheredatio nō possit tolli, nisi p̄ aliud testamētū: potest tamen ob defectum causae dici nulla. §. Aliud quoq; capiulū. in. d. authē. Ut quum de appella. cognos. sequuta autē recōciliatione, exheredatio remaneret sine causa: ergo nō ualet. Et hoc respectu Bartolus dicit, propter recōciliationē, exheredationē adēptā uideri: Hęc ille. Qui nō uidit se adhuc in eodē luto hærere: nec magis posse adimī sine testamēto exheredationis solennitatē in expressa causa consistentē, quā ipsā exheredationē. Nouissime Alcia. in. l. fin. in uerb. adhuc, in fi. C. De pactis, Bar. sententiā ueriorē existimat: dū tamē constat, patrē ingratitudinis causā expresse remisisse. Ea enī (inquit) filio obstabat, quia exheredationē cōfirmabat: quo impedimēto sublato, admittēdus iure cōmuni erit. Illud Alcia. fatetur, ex simplici recōciliatione non uideri pręteruā exheredatiōis causam abolitam fuisse.

Ego in diuersa opinione sum: & si ex facto proponeretur hodie quæstio in exheredato filio, eius partes libēter susciperē. Licet enim constaret, ex heredationem ualere, proinde nocere eam filio, qui non esset, nec posset uideri pręteritus, iuxta. d. l. Filio quem pater, & receptiorem inibi contra Barto. opinionem, agerem tamen de inofficioso, nomine filij, aduersus scriptum hæredem, qui hæreditatem ex testamento adijisset. Et quum iusta exheredandi causa testamento inserta, mihi opponeretur, replicarem, causam illā & remitti a patre potuisse, & remissam uideri. Si quidem potest † pater remittere filio ingratitudinem semel cōmissam, nō solū expresse, sed etiam tacitē, Ang. i. l. fina. col. 1. C. De pactis, & inibi Lā cel. Deci. & Purpu. n. 145. cuius remissiōis hic effectus est, quōd si postea

Nouiorum
distinctione
iecta.

filius, ea causa adiecta, fuerit exheredatus, quanquā ipso iure ualeat ex-
heredatio, i quaestione tamē de inofficioso uincat filius, ut explicauit Pau.
Castren. in eadē. l. fin. col. pen. uers. Ultimo Bar. C. de pactis. Sed & si
post exheredationem testamento scriptam, pater filio in gratitudinem re-
mittat, non perspicio, cur eidē sententiæ locus non sit, reiecta Nouiorū
superiore distinctione. Nec enī de adimenda, aut de infirmanda ipso iure ex-
heredatione, aut de uiribus testamenti agimus: sed ut filius replicatione
se defendat in querela, argumen. tex. in. l. Qui ex liberis. §. Testamento,
uers. Nec quisquā putauerit, infra De bono posses. secū. tabu. Videri au-
tem patrem, qui filium sibi reconciliauit, offensam animi remisisse, quā nu-
da uoluntate potuit remittere, argumento tex. confirmarem in. l. In ipsius
C. Famili. herciscū mibi si dominus testamento cavit, ut seruus in perpetuis
uinculis moraretur, & postea offensam clementia flexam esse, indicijs
quibusdam probetur, dispositio testamenti, quod durauit, censetur esse re-
uocata. Argumento etiā tex. in. d. l. 3. §. fin. infra De adimen. lega. Item
omnium auctoritate in. d. l. Filio quem pater, scribentiū, quod si Rex edi-
cto rebellem cōdemnauit, eumq; postea ad pristinam gratiam restituerit,
condēnationem esse remissam: quoniam utiq; potuit Rex nuda uoluntate
talia reuocare. Postremo Bartoli, cuius sententia recepta non est, æquissi-
mo iudicio in hoc uterer, quod pater filio iniuriam, & exheredationē scri-
ptam remittere uisus est. Et quāquam potestas iuris nudam, tacitamq; pa-
tris uoluntatem non sequatur circa exheredationem: ideōq; exheredatio
non sit adempta, quæ adimi non potuit: attamen sequetur eādē patris uo-
luntatem circa exheredationis causam, & iniuriā, quæ sine ullo impedimē-
to remitti potuit. Sic Bartoli sententia hoc sensu accepta, utilissima erit,
& probabilis: à qua non uidetur dissensisse. Bal. cōsi. 112. n. fina. lib. 5. Quo
exēplo responderē, emancipatum adiecta causa præteritum, qui postea
parenti reconciliatus est, bonorum possessionem contra tabulas agnoscere
posse in iudicio, & interdico possessorio Quorū bonorū, & in bonorū pos-
sessoria hereditatis petitione uictoriā cōsequuturum aduersus scriptū hæ-
redem. Sed & sufficiens conciliati animi argumentum dicerē, esse arro-
gationē, ex receptiore Doctorum sententia in. d. l. Filio quē pater: quāuis
Cuma. & Castrē. inibi diuersis rationibus tentēt hoc negare. Adijcerē,
nō insubtili cōiectura, posse argui in proposita specie beneuolentiā patris.
Nam si pater filium quasi ingratum redigere in potestatem uoluisset, facili-
negotio

negotio potuisset inuitum utiq; & sine Principis auctoritate difficili. l. 1. C. De ingra. libe. Quare cum uolentem Principe auctore arrogauerit, remissa ingratitude indiciū manifestū præstitisse crederetur, arg. l. Si præteritus, uers. Quod ita intelligendū, infra De bono posses. cōtra tab.

182 **QVARTO** quæro, an emancipatus adiecta causa præteritus, repelli possit ab emolumento bonorū possessionis contra tabulas, si contra heredē scriptū replicauerit, causam quidē præteritionis esse uerā, ceterū se, post cōmissam eam causam, poenituisse: & idcirco abolita præteritionis causa, non esse remouendum à parentis successione? Et Alex. in. l. 1. n. 33. supra Solu. matri. putat, ingratitude causam poenitentia aboleri, secundū ea, quæ Specul. tradidit in tit. Qui filij sint legit. §. 1. n. 16. Sed tamen Specul. in hereditate loquutus non est, sed in alimentis duntaxat, cum scripsit, patrem posse quidem filia, quæ luxuriose uiuat, alimenta denegare: sed si eadē ad frugem melioris uitæ redierit, tunc alimenta eidem præstaturum. Porro Areti. in. l. 3. §. Filius, col. fi. supra hoc tit. dubitat, an circa hereditatem patris eadem sententia utendum sit, quasi diuersa ratio uideatur in exheredatione. Quod contra Alex. opinionē cōstantius asseruit Feli. in cap. Rodulphus. n. 6. De rescri. Ait enī exheredandi potestatem fieri elusoriam, si tam facili negotio possint liberi poenā exheredationis effugere. In alimentis cōtra esse: quoniam filia non fuit impunita, si luxuriose uixit, quæ interim alimentis paternis caruerit. Alex. nihilominus sententia receptior est, quam Ias. probauit in. l. In arenā. col. fi. C. De inoffi. testa. & in authē. Non licet col. 1. C. De libe. præte. & in. l. Filio quem pater. n. 10. supra hoc tit. Fabia. in repe. authen. Nouissima. n. 34. C. De inoffi. testa. Alcia. in. l. fi. C. De pact. Et affirmavit cōmunē esse Cattellia. Cotta in Memorabi. in uerb. Filius familias. Sed & Io. Faber in auth. Sed si post XXV. ad finē. C. De inoffi. test. auctor fuit huius sententiæ eodem usus argumento, quo etiam Alex.

190 Ego uerò nō dubitauerim, quin in causis, quæ principaliter & directō offensam patris respiciunt, nihil faciat poenitentia filij: nec quidē si grauis conuicij dolore patrē pulsauit: quæ secūda est exheredandi causa ex. 4. ut. d. §. Causas. et. L. Regia. lib. 4. ti. 2. §. 5. Tradit Curti. Iuni. consi. 143 in princip. Licet enim reuocet conuiciū, & suppliciter oret, ut condonare sibi hanc culpam pater uelit, durare oportet exheredandi causam, si pater sit inexorabilis. Cæterum in causis, quæ non principaliter offensam

patris respiciunt, sed per quandam consequentiam: ut puta si filia in corpore suo peccauerit, in qua specie Specul. Ioan. Fabr. & Alexan. loquuti sunt, facilius erit recipere, ut poenitentia crimen aboleatur, secundum ea, quae Aretinus distinguendo scribit in. l. 3. §. Filius, col. fina. supra hoc titu. & Curti. Junior in authen. Non licet, col. 1. C. De libe. praeteri. & Francis. Ripa in repe. l. fina. q. 67. C. De reuocan. dona. Sed huiusmodi traditio adhuc mihi non probatur. Nam & si filia, quae meretrix facta est, redeat postea ad frugem melioris uitae, & matris familias auctoritatem moresque praeseferat, exheredationis causam non esse abolitam, uerius arbitror. Quum enim filia exheredari iuste possit, non tantum si meretrix sit, aut luxuriosam uitam degere elegerit, sed etiam si in corpore suo semel peccauerit, ut innuit Iustinianus in. d. §. Causas, in fine, & exprimit. Lex Regia lib. 4. tit. 2. in princi. contumelia patris non abolbitur, & si postea filia honestissime uixerit: siquidem offensam satis est semel fuisse consummatam, secundum Barto. traditionem in. l. Quia mente. n. 3. infra De furtis. Denique non inelegans distinctio adhiberi potest, ut rursus in his, quae non principaliter offensam patris respiciunt, sed magis ipsius filij, distinguamus causas, quae facto aliquo momentaneo indignationem patris, & legis merentur, ab his, quae turpem quamdam uitae professionem requirunt: in illis poenitentia nihil faciat, quonia offensam fuit consummata: in his & poenitentia efficiat, ut qui in turpi professione noluit permanere, dignus exheredatione nequaquam reputetur. Quae omnia ita sentire Iustinianus & mihi uidetur in. d. §. Causas, quum scribit, SI PRAETER VOLUNTATEM PARENTVM INTER ARENARIOS, VEL MIMOS SE SE FILIVS SOCI AVERIT, ET IN HAC PROFESSIONE PERMANSERIT.

QUINTO quero, & an emancipatus, qui, post commissam ingratitude causam legitimam, monachus effectus est, praeteriri iuste possit a parente inserta causa? Et Iustinianus in. l. Deo nobis. §. 1. C. De episco. & cleri. aperte sentit, ingratitude causam non aboleri. Vetat enim, ex ea sola causa filium a successione remoueri, quod religionem fuerit professus: quasi ex alia causa, quae legitima esset, non dubitet, quin excludi a successione quasi ingratus queat. Hoc Accursi. asseruit in authen. De monachis in princi. in uerb. maculam, colla. i. Oldra. Ricar. d. Malumb. Albe. n. penul. in. d. l. Deo nobis, & inibi Salyce. in. §. i. n. i. Pau. Castren. in. l. Filius familias, fina. uerbis supra hoc titu. Alex. n. 8. Ias. n. 4.

Noua traditio.

Ias. n. 4. in authen. Non licet. C. De libe. prae.

Contrarium uidetur expressum in cap. fina. 19. q. 3. NON LYCEAT (inquit Gratianus ex Nouella) PARENTIBVS LIBEROS, VEL LIBERIS PARENTES AB HAEREDITATE SVA REPELLERE MONACHOS FACTOS: QVAMVIS DVMLAICI FVERANT, IN CAVSAM INGRATITVDINIS INCIDERVNT. Et hoc per eum tex. magis probauerunt *Iacob. Aret. Cynus. in uers. Secundo queritur in. d. l. Deo nobis. Abbas Panormi. consi. 27. n. 2. lib. 2. Ludo. Roma. nota. 479. Cæpe. in tracta. De dote. i. parte. q. 47. Feli. in. cap. Rodolphus. n. 6. De rescri. Franc. Ripa. in. l. i. n. 71. supra Solu. matr. Chassane. in cõstit. Burgun. in Rub. Des iustices. §. c. n. 103. Guiliel. Gallus in repe. cap. Raynutius, in uerb. in eodem testamento relinquens. 2. n. 37. Hyppo. in Rub. infra De fideiusso. n. 116.*

Sed tamen ad id cap. pluribus modis responsum est ab his, qui Iustiniiani sententiam retinere uoluerunt in. d. l. Deo nobis. §. i. Primò q̄ cap. fina. procedit secundum ius canonicum: at sententia Imperatoris in. d. §. i. locum sibi uendicat iure civili: & ita distinxit *Accurs. in. d. authē. De mona. in princi. Verum hæc distinctio nullo colore defendi potest: siqui-*

196 *Nec si Decretis inserta legitur, idcirco probandū erit, a Gratiano iuris canonici effectam esse, secundum ea, quæ scribit glo. in cap. 1. in uerb. tractatus, uers. Nō obstat, De rebus eccle. nō alienā. lib. 6. 11. adūt Feli. in cap. 2. n. 51. De rescrip. & Philip. Deci. in authen. Ingressi. n. 2. C. De sacrosan. eccle.*

Secundo responsū est distinguēdo, aut causa in gratitudinis concernit principaliter filiū, ut quia erat *Arenarius*, & tūc p̄ ingressū monasterij purgatur ingratitude, quoniā redijt ad frugē melioris uitæ: aut cōcernit principaliter ipsum patrem, ut quia eum filius uulnerauit, & tunc huiusmodi causa nō purgatur per ingressum religionis. Ita distinxerunt *Guiliel. à Cune. Cynus i additio. Bal. & Pau. Castrē. in. d. l. Deo nobis. Areti in. l. 3. §. Filius, penulti. col. supra hoc tit. Curti. Junior in authē. Non licet col. 2. C. De libe. prae. & hanc quasi frequentius receptam opinionem sequutus est Franc. Ripa in repe. l. fina. q. 67. C. De reuocā. dona. Sed*

197 *tex in Nouella hanc distinctionē nequaquā uidetur admittere, uti Abbas Panormi. cum iudicio expendit in. d. consi. 27. n. 2. lib. 2. interpretatus, ea*

Accursio-
pinioreie-
ta.

Distinctio
plurimorū
repuclata.

constitutione

constitutione induci, ut omnis ingratitude abolita uideatur per ingressum religionis: idque non tam communi aliqua iuris ratione, quam singulari quodam religionis favore. Nec dubito quin haec propria nouellae constitutionis fuerit sententia. Nihil enim Iustinianus ageret, qui monachismi fauorem, aut certe ipsum monachismum considerat, si ad eos duntaxat liberos constitutionem referret, qui propter turpem aliquam professionem susceptam, exhaereditari potuerunt. Siquidem in his, ne exhaereditari iuste queant, solum illud aestimatur, quod in turpi professione non permanserint. Praeterea quum nouella constitutio in parentibus quoque ingratissimis loquatur, qui exhaereditari a liberis iusta ex causa potuerunt, non uidetur toleranda interpretatio, quae generalia et indefinita uerba legis ad eiusmodi causam restringat: quippe inter causas quibus liberis permixtum est, parentes exhaereditare, uix ulla reperitur, quae parentum uitae propriam turpitudinem exprimat.

Tertio Andreas Alcia. Parergon lib. 4. cap. 23. quosdam auctores sequutus, non credidit, Gratianum in hac re testem esse omni exceptione maiorem: quasi in monachorum causa suspectus esse uideretur. Mouetur eo, quod in nouella constitutione caput hoc nequaquam inueniatur: *Accursius in d. authen. De monachis*, satis ostenderit, iure Nouellarum monachismo non deleri ingratiudinem. Sed et pro Gratiano aduersus Alciatum eiusdem Accursij auctoritatem adfero in d. l. De nobis. §. 1. in uerb. quasi ingratum, ibi. Sed in Nouella: Item Albe. de Rosa. in bi. n. 10. qui scribit, in Nouellis esse expressum, quod tollatur omnis causa ingratiudinis per ingressum monasterij. Allegat De monachis et monaste. §. Non liceat parentibus. Sed et insignis Doctor Salmaticensis Didacus Couarruias in cap. Raynutius in principi. n. 20. De testa. nouissime scripsit, apud Constantinum Hermanopulum lib. 5. Epitome. titu. 7. extare Iustinianam Nouellam us. titu. Ut cum De appella. cognosci. §. Haec autem disposuimus, ubi ad literam legitur idem, quod Gratianus Decretis inseruit.

Ergo ita uidetur resoluendum, monachismo non deleri ingratiudinem, secundum iuris communis rationes, et ex sententia Iustiniani in d. l. De nobis. §. 1. Postea uero nouella eiusdem Imperatoris constitutione sancitum, ut omnis ingratitude ea ratione deleatur: possitque monasterium nomine filij exhaereditati, querelam inofficiosi testamenti iuste perferre: et nomine emancipati cum causa praeteriti, emolumentum bonorum possessionis contrabulas et persequi, et retinere: quum scripto haerediti non proficiat, et
causa

Gratiā ad
uesus Alc. i.
defensio.

193

199 causa exheredationi, uel præteritioni inserta, legitima erat & uera. De
 niq; hoc, quod monachismi fauore singulari Iustinianus sanciuit, † ad cleri
 catū in quo minor ratio est, induci non debet: quanquam Hippo. in Rub.
 De fideiuss. n. i. id cap. fina. v. q. 3. simpliciter in clericis intelligat. Cōtra ip H

200 Ex his licebit expendere, quid olim iudicari debuerit † in specie, quæ polytum.
 ex facto agitata est in Regno Castellæ. Filia quædā, inuito patre, clam
 in uiri manum conuenerat, & ante quā cum eo coiret, ingressa est mona
 sterium: quærebatur, an pater filiam nihilominus posset exheredare, non
 obstante hoc, quod monacha esset effecta. Et si res fuisset in terminis. l. 3.
 §. Si emancipatus, infra De bono. posses. contra tab. ut tunc demum pos
 set exheredari filia, si ignominioso uiro sine patris uoluntate nupsisset,
 iuxta antiquas Fori leges, quas allegat, & interpretatur Rode. Suar.
 in lect. Legū Regni fol. 64. cū sequen. fortissime defenderetur, monachis
 mo abolitam uideri ingratitude. Nam quum ea ingratitude causa
 dedecus liberorum, & per hoc parentis contineat, propter inuidiam cō
 suetudinem matrimonij cum indigna persona contracti, induceretur tex.
 in. d. authē. Vt cū de appella. cognos. §. Causas, ubi is, qui inter Mimos,
 uel Arenarios, præter uoluntatē parentum se sociauerit, & ob id exhere
 dari à parente iustē potuit, exheredari amplius ob eam causam nequit,
 si ab eiusmodi professione recesserit: quod ita in proposita specie uerius es
 se, putauerunt Guiliel. à Cun. & Pau. Castren. in. d. l. Deo nobis. §. i.
 Cæterum quum nouissima Tauri Lex. 49. permittat, exheredari filiam,
 quæ clam, inuito patre, matrimonium contraxerit: nec constitutio aestimet,
 digno an indigno uiro mulier nupsit, talis exheredandi causa patris of
 fensam directō respicere intelligitur: unde nec poenitentia aboleri potest,
 secundū ea, quæ supra ostendimus. eademq; ratione, nec ingressu religi
 onis abolebitur, secundū Iustinianis sententiā in. d. l. Deo nobis. §. i. Quod
 ita fuisse definitū in Vallisoleti Prætorio celeberrimo, refert Ioa. Lupi.
 in. d. l. Tauri. 49. ad finem. Ego noto, iudicatum esse contra eisdem Iusti
 niani nouellam constitutionem, quæ omnes exheredationis causas sine
 ulla distinctione monachis remisit. Et tamen eo scilicet prætextu res iudi
 cata poterit defendi, quod doctissimi Iudices (quales in eo Prætorio esse
 solent) quum agnoscerent, se legibus Imperatoris minime teneri, Nouellā
 Iustiniani Cæsaris potuerunt contēnere, & immoderatum religionis fauo
 rem non admittere. Iudiciū Pin
 ciani Præ
 torij senten
 tia excusa
 ta,

SEXTO & ultimo quæro, † si emancipatus testamento parentis, 201
 adiecta legitima causa, fuerit præteritus, isq; parèti superuixerit, bo-
 norum autem possessionem contra tabulas aut repudiauerit, aut intra an-
 ni. non agnouerit, aut non iure eam accipere potuerit propter ingratitu-
 dinem uerè commissam: an liberi ex eo, qui præteriti fuerūt, possint cōtra
 eiusdem testamenti tabulas bonorū possessionē accipere? Quæstio ex hoc
 descēdit, an in bonorum possessione cōtra tabulas edicto successorio locus
 sit? Et cōmuni opinione admissum est, edicto locum esse. Azo, Accurs.
 Dynus, Alberi. Bar. in. l. Illud. §. i. infra De bono. posses. contra tabu.
 Accurs. Rayne. Alber. in. l. Si ex duobus. §. fina. eo titu. Dynus &
 Alberi. in. l. 3. §. Si emancipatus, eo titu. Barto. n. 2. Alexan. n. fina.
 Philip. Corne. in fi. Deci. n. 7. in Rub. C. De successo. edicto. Ange.
 Pau. Castren. Alex. n. 4. in. l. Siquis posthumos. §. Si filium ex hæreda-
 uero, supra hoc titu. Areti. in. l. In suis, fina. col. supra eo. Cuius quidē sē-
 tentiæ quatuor argumenta afferuntur. Primum est. l. Si is qui, cum simili.
 supra De inofficio. testa. ubi probatur, in querela inofficiosi testamenti lo-
 cum esse successionis: quo exemplo idem quoq; recipiendum uidetur in cōtra
 tabulas bonorum possessione. Secundum argumentum est. l. 2. infra De
 bonis liberti. ubi bonorū possessio, quæ patrono præterito defertur, si ab
 eo accepta non fuerit, sequētib; defertur per edictū successorium: ergo
 idem uersari uidetur in bonorum possessione contra tabulas, quæ liberis
 præteritis priore loco defertur, si diuersitatis idonea ratio non reddatur.
 Tertium argumentum est, quod ius dicendi nullū, & contra tabulas bono-
 rum possessio eādē iuris censuram habere uidentur: sed in iure dicendi
 nullum successio est, secundum magis communem opinionem, de qua per
 Alex. in Rub. n. fina. C. De successo. edicto: ergo similiter in bonorum
 possessione contra tabulas edicto successorio locus fiet. Quartum argu-
 mentum est tex. qui ueluti expressus allegatur, in. l. 3. §. Si emancipatus,
 infra De bono. posses. contra tabu. ubi si filius emancipatus, sine patris uo-
 luntate uxorem duxit, & ex eo matrimonio filium sortitus sit, deinde
 hic nepos, patre iam mortuo, ad bonorum possessionem aui admitti uelit, ad-
 mittēdus est ad eam. Igitur delata cōtra tabulas bonorum possessione filio
 emancipato, eoq; per mortē excluso, nepos ex edicto successorio admittetur.
 Sed hisce auctoritatibus, & argumentis nequaquam obstantibus,
 ego cum Bal. in repe. l. In suis, supra eo. Fulgos. in Rub. C. De succes-
 edicto

Contra cō-
munem.

edicto arbitror, Iurecōsultos in diuersa fuisse opinione, qui senserint, in hac bonorum possessione contra tabulas edicto Prætoris successorio locum nō fuisse. Moueor argumento tex. in. l. Illud. §. 1. infra De bono. posses. cōtra tabu. ubi generaliter negatur bonorum possessio contra tabulas nepoti, qui non esset suus hæres futurus. Argumēto etiā. §. Emancipatos, insti. De exhære. libe. ubi eos liberos, qui possent admitti ad bonorum contra tabulas possessionem, Prætor institui, uel exhæredari iubet. Porro quum ultiores non iubeat institui uel exhæredari, sed eos tantum, qui rescissa capitis diminutione suorū exemplo admittuntur. l. Sed cūm patrono. §. 1. infra De bono. posses. intellexisse uidetur, eisdem non esse dandam cōtra tabulas bonorum possessionem.

202 Non obstat primum argumentum: quoniam[†] recipiendum quidem uide-
tur, ut si filius rite exhæredatus patri superuixerit, & post aditam hære-
ditatē, non præparata querela decesserit, uel querelam repudiatione, aut
lapso quinquēnio, aut re iudicata amiserit, posse nepotem in gradu sequē-
tē de inofficioso aui testamēto ex propria persona cōtra hæredē agere:
& nisi probetur ingratus, uincere: etiam si filius dicatur approbasse pa-
tris testamentum. Quod si filius ante aditam hæreditatē decesserit, consti-
tit, non esse successionem locum: quum nondum delata esset querela, nec nisi in
iure delato possit habere locū successio. Non audietur igitur nepos ex sua
persona: sed ex patris persona, si eius hæres fuerit, audietur: & de exhæ-
redati filij meritis quæretur, nō de meritis nepotis. l. Si is qui, supra De
inofficio. testa. l. Siquis Filium. C. eo. titu. resoluunt Areti. col. 3. Ias. col.
fina. in. l. In suis, supra hoc titu. Nec tamen idcirco admittemus, in bonorū
possessione contra tabulas edicto successorio locum esse. Quoniā conside-
rari potest, testamentum, quo exhæredatio rite facta est, solenne esse,
quantumuis obnoxium appareat inofficiosi querelæ. l. Inter cætera, infra
hoc titu. §. Emancipatos, insti. De exhære. libe. proinde quum in querela
agatur de parentis officio, qui naturale debitū liberis debuit persolvere,
priore excluso, non immerito sequēs potuit admitti. At ubi præteritus est
suis hæres filius, testamentum quasi non solēne infirmatur in princi. insti.
De exhære. libero. planē sui hæredis exemplo emancipatus præteritus ad-
mittitur ad impugnandum parentis iudicium, accepta cōtra tabulas bono-
rum possessione. d. §. Emancipatos. Sic tempus quo testator moritur, inspi-
ciendum est: quum solennitas post mortem non inquiratur, nec adhiberi
possit,

possit, secundum Bal. in l. Qui se patris col. 2. C. Unde libe. proinde qui mortis tempore proximum locum non tenuit, minime uidetur posse queri de testamēti solennitate: & eadem ratione ad bonorum possessionē cōtra tabulas non uidetur admittendus.

Non obstat secundum argumentum: quoniam responderi potest, † 203
in bonorum possessione contra tabulas, quæ patrono datur, locum esse edicto successorio. d. l. 2. infra De bonis liberti. diuersum ius uideri in bonorū possessione, quæ liberis defertur. Et quū Decius replicat in Rub. n. 7. C. De successio. edicto, liberos testatoris non debere deterioris esse conditionis, quā liberos patroni, argumen. nota. in l. Siquis legatum. §. fin. infra Ad l. Corne. De fals. potest dici, rationē diuersitatis eā esse, quod in bonorum possessione, quæ patrono defertur, non de iure testamēti quæritur, sed de iure patroni. l. Filio. §. Contra tabulas, secundum ueram interpretationem, supra De inofficio. testa. unde & ius patrono delatum ad sequentes potuit transire. In bonorum autem possessione cōtra tabulas, quæ liberis datur, de iure testamenti secundum Prætoris obseruationem quæri intelligitur. §. Emācipatos, insti. De exhære. libe. Et hanc differentiā obseruauit Castren. in l. i. ad finem. C. De bono. posses. cōtra tabu. liber. Deniq; bonorum possessio, quæ patrono præterito contra tabulas liberti cōceditur, nō absimilis uidetur querelæ: agitur. n. utrobiq; de debita portione relinquēda: & adita hæreditate aduersus hæredē scriptum agitur. d. l. Illud. §. 1. l. 3. §. Vt patronus, infra De bonis liberti. quum tamen bonorū possessio contra tabulas contra ipsum testamētum competat.

Non obstat tertium argumentum: † quoniam & si Alex. in d. Rub. n. 204
fina. C. De successio. edicto scribat, magis cōmunem esse q̄ in iure dicēdi uillum fiat successioni locus: Curtius tamen Iunior in eadem Rub. n. 6. Alexandro opponit Areti. consi. 49. Libenter cōtinuissem. i. & 2. col. resoluentem, quod in iure dicendi nullum non est successio, secundū cōmunē opinionem. Sed & Rode. Suar. in repe. l. Quoniam in prioribus, i. 10. ampliatione fol. 4. aduersus Rapha. Cuma. Pau. Castren. & Alex. in l. Siquis posthumos. §. Si filium exhæredauero, supra hoc titu. scribit, cōmunem esse opinionem, & melius fundatam, quod in iure dicendi nullū successio non sit. Verum tamen animaduerto, quod si filius rite sit institutus, aut rite exhæredatus, isq; patri superuixerit, nepos à iure dicendi nullū sine dubio repellitur. d. §. Si filium exhæredauero, cum simili. Nec enim potest

potest esse successio, ubi idem ius priori delatum non proponitur, ut Pau. Castren. aduersus Bal. obseruat in. d. §. Si filium exheredauero. 2. col. Plane Areti. in. d. cōsi. in hac ipsa specie loquutus est, quē Curti. Junior Cōtra Cur
ti. Iunio. non iuste opposuit Alex. Vbi autem filius qui præcedebat, præteritus a patre fuit, ideoq; potuit eius testamentum nullū dicere, nec dixit, hic apte quæritur, an sequēs post filium possit admitti ad idē ius filio semel delatū? Et respondendum est, sequentem posse admitti ex successione secundūm Bal. sententiā in. l. Infamia, col. fina. C. De Decurio. lib. x. Ange. in. l. 1. C. De successo. edicto Raph. Cuma. Pau. Castre. Areti. col. 1. Alex. n. 4. Is. n. 13. in. d. §. Si filium exheredauero. Idq; frequētius receptum uidetur, uti Alex. scripsit in. d. Rub. n. fin. C. De successo. edicto: tamen si Rode. Suar. ubi supra contrarium putauerit. Sed hoc ita accipiendū est, Cōtra Ro.
de. Suar. quasi successio non tam habeat locum in iure dicendi nullum, quam in hæreditate intestati. Intestatus enim pater decessit, qui, præterito filio, testamentum non iure fecit, in princ. insti. De hæredita. quæ ab intesta. deferri. cōiuncto princ. insti. De exhære. libero. Proinde si præteritus filius, cui patris intestati hæreditas deferebatur, eam minimè uendicauerit, ne pos ex successione uidetur admittendus, secundūm nota in. l. Qui se patris. C. Vnde libe. allegabitq; testamētum, nullius momenti fuisse. Sic Alex. in l. Emancipata, fina. uerb. C. Qui admitti, recte præcepit, si quærat, an ius dicēdi nullum ex aliquo capite transmitti queat, in eo esse quæstionem, an hæreditas intestati trāsmissatur cum facultate allegandi, q; testamen tum, præterito filio, nullius momenti fuit. Deniq; Ange. in. d. l. 1. C. De succes. edicto cum iudicio docuit, posse omnes, quorum interst, allegare, quod testamentum præteritione filij iniustum sit, idq; non proprie iure edicti successorij: sed quia testamentum ipso iure nullū est: & propterea obstare non debet his, qui ab intestato per successione admitti se postulant. Et Angeli traditionem retulit Philip. Corn. in Rub. n. 2. uer. si. Tu potes di cere. C. De succes. edicto, & quidem melius, quam Alex. in. d. §. Si filiū exheredauero. n. 4. uer. si. Ange. tamē. At uerò Bal. in repe. l. In suis, supra hoc titu. in contraria sententia fuit, arbitratus, esse differentiam inter testamentum iniustum præteritione filij, & testamentum iniustum ex defectu aliorū solennium. Priore casu, negat posse admitti ad allega tionem iniusti testamenti, nisi ipsum filium præteritum, aut eius hæredes: posteriore casu, concedit omnes posse admitti. Rationē differentie in eo esse

esse ait, quod priore casu testamentum est nullum ratione præteritionis filij: ideoq; attenditur quod eius interest, non quod alterius: posteriore autem casu, quo alia solēnia defuerunt, nō cōsideratur inter esse alterius in particulari: Hæc Bal. Quē referebat imbi Ange. De Perigl. i. repeti. n. 41. & concilians opiniones resolvebat, quod in hac specie, ubi præterito filio, testamētum initio fuit inutile, sequens in gradu nepos non poterit principaliter dicere, testamentum nullum esse: sed per modum replicationis audietur. Aget enī petitione hæreditatis: & si de testamēto excipietur, replicabit, id nullius esse momenti: quæ conciliatio non est iusta. Nam his quidem omnibus, qui testamentum infirmum uelint contendere, optima praxis à nostri iuris præceptoribus tradita est, ut ab hæreditatis petitione incipiāt, iuxta. l. i. C. De ordine cognitio. tradit Bal. i. l. Suus hæres, col. 2. ubi & cæteri. C. De repudi. hæredi. Sed utiq; is, qui implorare nō posset, ut testamentum nullius momenti censeretur, nec quidem in modum replicationis eandem quæstionem posset inducere, argu. l. Nam & postea. §. Si minor, supra De iureiu. l. Papiman. §. Si filius, supra De inofficio. testa. Et si replicando audiretur nepos, implorare etiam principaliter iudicis officium posset, iuxta ea, quæ Bar. docet in. l. Quæ sub conditione. §. fina. in fin. infra De condi. institu. Itaq; probabilius est contra Bal. in. d. l. In suis, dicere, sequentem, cuius interest, posse allegare, quod testamētū nullius momenti sit. Illud Bal. differentia potest dari, quoniam, ubi præterito filio testamentum iniustum est, attendi debet quod eius interest, non quod alterius, raro euenturum, ut sequens admitti per successionem queat. Nam si sequens hoc prætextu auditur, quasi intestati hæreditas sibi per successionem delata sit, necesse est præsupponere, quod filius, qui eū præcedebat, exclusus sit: at qui si hoc ita præsupponitur, testamētum iure prætorio ualere uidetur, & causa intestati cessare. Certe enī iuris est, quod filius præteritus potest approbare testamētum patris, bonorumq; possessionem secundum tabulas scripto hæredi inducere, & hac uia sequentes intestati successores repellere. l. Filio præterito, ubi omnes hoc ita docēt, infra tit. Resoluit Alex. in. l. Posthumonato. n. 9. C. De bono. pos. ses. contra tabu. licet. Iason. n. 6. Curti. Iunior. n. 13. i. Rub. C. De success. so. edicto contrariū non recte senserint. Videtur autem præteritus approbare testamentum patris, non solum si hoc exprimat, sed etiam si ab intestati patris hæreditate abstinere se dixerit, uel XXX. annorum curricula

Contra Ange. De Perigl. i.

Contra Iaf. & Curti. Iunior. n. 13.

ricula labi permiserit. d. l. Filio præterito, & qđ ibi Bar. n. 28. uerſi. Præte
 rea: quāuis Pau. Caſtr. 2. col. Alex. n. 4. hoc non pſpiciāt in. d. §. Si filiū
 exhæredauero, nec Corneus. in. d. Rubr. n. 2. C. De ſucceſ. edicto. Scđm
 quæ, tūc ſequēs nepos p ſucceſſionē admittetur, excluſo filio, quū præterit⁹
 filius nō eo animo ſe excluſit, ut teſtamentū approbaret, iuxta ea, quæ Io.
 Imol. cōtra Angel. inibi reſoluit in. d. l. Filio præterito. col. 32. in prin. Quo
 exēplo defēdetur, regulariter in bonorū poſſeſſiōe cōtra tabulas nō fuſſe
 locū edicto ſucceſſorio: quū ſi emācipat⁹ approbaſſet teſtamētū patris, uel
 bonorū poſſeſſionē cōtra tabulas omiſiſſet, ſequens ōnino excluſedus eſſet,
 arg. d. l. Filio præterito. Sed & ſi eo animo p̄baretur amiſiſſe poſſeſſionē,
 ne teſtamētū cōprobaret, hīc qđ magis eſt, ut Prætor edictū ſucceſſoriū
 nō induxerit. Nec enī excluſo filio, nepos teſtamētū aui nulli⁹ momēti eſſe
 dicit, quaſi præteritus fuerit: ſed quaſi quilibet poſt filiū in teſtati ſucceſſor
 p̄ximus, ad i teſtati hæreditatē admitti ſe poſtulat. Deniq̄ licet præterit⁹
 filius, qui patri in teſtato hæres ipſo iure extitit, potuerit etiā de latā ſibi cō
 tra tabulas poſſeſſionē agnoſcere, nepos tñ bonorū dūtaxat poſſeſſionē Vn
 de liberi petere potuit. l. Qui ſe prīs. C. Vnde libe. Hodie ēt adire hæredi
 tatē aui iure civili poterit, ſecundū nota. in. d. l. Qui ſe prīs: nō uerō bonorū
 poſſeſſionē cōtra tabulas petere. Sic argumētū ſupius, facta cōparatione
 iuris dicēdi nullū et bonorū poſſeſſionis cōtra tabulas, uulgarē opinionē op
 pugnat, uti Caſtrē. poſt Fulgoſ. perſtringit in. d. Rub. C. de ſucceſ. edicto.

205 Non obſtat ultimū argumentū. d. l. §. Si emācipatus: t̄ quoniā Vlpia
 ni uerba hæc ſunt, SI EMANCIPATVS FILIVS VXORE NON EX VOLVNTATE
 PATRIS DVCTA FILIVM FVERIT SORTITVS DEINDE NEPOS PATRE IAM
 MORTVO AD BONORVM POSSESSSIONEM AVI VELIT VENIRE, ADMITTEN
 DVS EST AD EAM. NON ENIM PER RESCISSIONEM IS QVI FILIVS IVSTVS
 EST EFFICITVR NON FILIVS QVVM RESCISSIO QVO MAGIS ADMITTATVR
 NON QVO MINVS, ADHIBEATVR. NAM ET SI TAM IGNOMINIOSAM DVXE
 RIT VXOREM VT DEDECORI SIT TAM IPSI QVAM PATRI, MVLIEREM TA
 LEM HABERE, DICEMVS EX EA NATVM AD BONORVM POSSESSSIONEM AVI
 ADMITTI QVVM POSSIT AVVS IVRE SVO VTI, EVM QVE EX HÆREDA
 RE. NEC ENIM MINVS IN HOC NEPOTE, IS QVI DE INOFFICIOSO COGNI
 TURVS EST, MERITA NEPOTIS QVAM PATRIS EIVS DELICTA PERPENDET:
 Et ita interpretandū eſt, ut nepos hīc ad bonorū poſſeſſionē cōtra tabulas
 aui admittatur, non quidē ex edicto ſucceſſorio, ſed magis ex prima parte:
 quū t̄pe mortis aui primū locū ſucceſſionis tenuerit, eò quòd emācipatus fi

lius uiuo testatore deceisset. Hæc uerissima eius. §. interpretatio est: quam
 Aret. probauit. in. l. In suis, col. 4. supra hoc ti. et Alex. in. d. §. Si filiū ex
 Cōtra Ale hæredauero. n. s. uers. Vel respōde. Qui nō recte superiore uers. tētavit utel
 xan. ligere, nepotē inibi fuisse auo suū hæredē, ideoq; et si filius patri supuixisset,
 cū eodē simul admittēdū, ex edicto De cōiun. cū emāci. liberis eius: manife
 ste enī Vlpianus loquitur in nepote, qui ex filio emācipato fuerat cōceptus,
 proinde auo suus hæres esse nō potuit. §. Posthumo, in fi. insti. De lega. Et
 Cōtra Ias. supit. Iasonis error fuit in. d. Rub. in fi. C. De succes. edicto, scribētis, sibi
 uideri, qd̄ optimē pbaretur in eo. §. cōis opinio. Ibi enī (inqt.) filius emācipa
 tus fuerat exhæredatus, eo qd̄ uxore ignominiosam duxerat: dicit tex. qd̄ ne
 pos, q nō debebat istitui uel exhæredari, cū pater eū precederet tpe mortis
 aui, admittitur per successorū edictū ad cōtra tabulādū ex psona propria.
 Nō uidit Iason, ineptū esse successorū edictū in bonorū possessiōe cōtra
 tabulas: nisi pponeretur, eā priori alicui delatā fuisse. Planē si credidit, fi
 liū emācipatū iusta ex causa fuisse exhæredatū, eūq; patri supuixisse, ani
 maduertere debuit, illud quærēdū, an nepos p success. onē admittēdus esset
 ad qrelā: quū bonorū possessiō cōtra tabulas filio rite exhæredato de ferri
 nequuerit. l. Nō putauit, in princi. infra De bono. poss. cōtra tab. Quod si
 quis unā cū Accur. & Bar. cōtēdat, filiū emācipatū in eo. §. nō dece sisse
 uiuo patre suo, quū de eiusdē exhæredatiōe tractetur: huic respōdēdū est,
 ea uerba. CVM POSSIT. & c. nō ad filiū, sed ad nepotē referēda. Nā quū Iure
 cōsultus p ricipio dixisset, admittēdū ad bonorū cōtra tabulas aui possessiō
 nē præteritū nepotē, qui ex emancipato filio iā mortuo cōceptus fuisset, ad
 iecit, hoc pcedere, etiā si emācipatus uiuo patre mortuus ignominiosā uxo
 rē duxisset. Nec enī facere ignominiā aui, quomin' is nepos, qui præteritus
 fuisset, ad eā possessiōnē admitteretur. Satisq; esse, qd̄ ppter eā ignominiā
 potuerit auo iure suo uti, eūq; nepotē exhæredare odio uidelicet patris mor
 tui, qui ignominiosā uxore duxerat. Olim nāq; potuit quis alieno odio nō in
 iuste exhæredari: quanq̄ hodie nō possit. l. Si quis i suo. §. Legis. C. de inof.
 test. uti subtiliter aduertit Areti. in. d. l. In suis, atep. col. in prin. supra hoc
 tit. qui interpretatus est, in eo. §. merita nepotis erga auū efficere potuisse,
 ne propter delictū patris recte exhæredaretur, eamq; Vlpiani sententiā
 fuisse inuersā. NE ENIM MINVS. Quæ ultimi uers. interpretatio mihi nō pro
 batur. Siquidē Vlpiani mens fuit, ostendere potius, qd̄ propter delictū pa
 tris potuit exhæredari filiū, quā in quod delictū patris potuit aboleri meritis
 filij. Deniq; remoto patris delicto, exhæredatus nepos perferre querelam
 inofficiosi

inofficiosi testamētum non posset ueteri hoc iure, nisi se meritum probasset, & docuisset immerētem, qui exhæredaretur. l. c. §. fina. supra De inoffi. testa. l. Liberi. C. eo. tit. qu. inquam hodie contra sit constituūtū. l. Omnimodō. C. eo. Vbi uerō filius odio patris, ex quo progenitus fuerat, diceretur exhæredatus, idq; scriptus hæres ostēderet, tūc exhæredatus nepos excluderetur: & si maxime docuisset, se non ingratiū. Hoc est quod Vlpianus sensisse mihi uidetur, quū scripsit, NEC ENIM MINVS IN HOC NEPOTI. &c. Quæ uerba præposterè retulit Vigli. in princi. insti. De inoffi. testa. n. 7.

Noua iter
pretatio.

Ex his apparet, non eā fuisse Prætoris sententiā, ut in bonorum possessione contra tabulas edictum successorū introduxerit, etiam si prior, cui ea possessio fuisset delata, nec expressim nec tacite testamētum cōprobasset. Nam si emancipatus filius testamentum patris, quo præteritus fuisset, aut expressim aut tacite comprobasset, nullo colore posset dici, amissam ea ratione contra tabulas bonorū possessionē sequenti deferendā, argu. d. l. Iulio præterito. Hodie fortassis in pposita quæstione dici poterit, edictū successorū ad hanc contra tabulas bonorū possessionem inducendū, ut emancipato filio, qui cū causa præteritus fuit, excluso, liberi eius fauorabiliter admittantur. Quū enī hodie causa legitima præteritioni adiecta, & ab scripto hærede cōtra præteritum probanda, bonorum possessionē cōtra tabulas similimā reddiderit querelæ, non absurdum erit, exēplo successionis, quæ in querela locū habet, edictum successorū ad hanc speciē inducere. Quæ cōparatio eō rem pducet, ut quāuis filius emancipatus testamentū patris comprobauerit, nihilominus sequentes admittantur: sicuti in querela receptum est.

Noua opi-
nio.

207 **EMANCIPATIONIS** etiam & mortis casus hodie
208 dissimiles sunt, nō tātū iure Prætorio, sed etiam ciuili: quū Iustinianus, in noua cōstitutione, emancipatum iuitauerit ad intestati parentis hæreditatem, quasi iure ciuili non incognitū. l. Meminimus. C. De legit. hæredi. quod & receptius est, et uerius. Licet enī Ioā. Crot. n. 53. Charo. Rui. n. 64. Luce. Gali. n. 41. Fortu. n. 41. negent, hoc Iustinianum sensisse, magis tamē est, ut
209 hæc illius fuerit sentētia. Nā & sub uiliore tractatu habito, id quod Prætor circa emancipatū inuenerat, cū perfectissima definitione disposuit, ea q; dispositiōe, leges ciuiles uoluit āpliari. Deniq; cū Prætor emancipatū filiū sine ulla diminutione uocaret in patris successionē, Imperator aut Anastasius fratrem emancipatū constituisset fratri succedere ciuili iure, cum aliqua tamē diminutione. l. Ne lucrum. C. De curato. furio. emancipati uerō filius

K ij iure ciuili

iure civili patruo suo non succederet, qui noua Anastasii constitutione cōprehensus non esset, Iustinianus, ut Anastasij legem iusto incremento perfectam redderet, omnes hasce personas iure legitimo, & sine ulla diminutione succedere uoluit. Plane hoc de emancipatis filijs sanxisse bellissimum credidit. Secundum quæ, uerum est, emancipatum ab intestato iure legitimo succedere, ut etiam probari uidetur in authen. De hære. ab intesta. ueniē. §. 1. & §. Nullam uerò, colla. 4. Non tamen sui hæredis iura habet, quū non sit in potestate. l. Lege Cornelia, in fi. supra De testa. & similitudo sui hæredis, de qua in. d. l. Mcminimus, eò pertinet, ut suus & emācipatus, utriq; iure civili, utriq; sine ulla diminutione succedant. Nā & idē Princeps. in. §. Cæterum, insti. De legiti. agna. succes. scribit, õnes agnatos siue masculos siue foeminas ad similitudinē suorum inuicē ad successionem uocatos. l. XII. tabularum: & tamen manifestum est, similitudinē ad omnes effectus perducere non potuisse. Igitur in emancipato filio aditio necessaria est, qui nec suus hæres sit, nec sui hæredis iura habeat. l. In suis, infra De suis & legiti. hære. l. Quemadmodū, supra De inoffi. testa. Bonorum autem possessio Vndeliberi, non est ei necessaria, ut olim erat: quū utiq; iure civili, hæreditatem patris intestati adire, nuda uoluntate possit. Vnde & si ante aditam hæreditatem uita decesserit, † hæreditatem, quā ipso iure non quæsiuit, transmittere in successores non poterit, ut sui hæredes possunt. l. apud hostes. C. de suis & legi. hære. l. Ventre, ubi hoc ita receptum est, infra De acqui. hære. licet Ioā. Crot. hic. n. si. contrariū tētet defendere. Et pudendus error fuit Angel. de Vbal. in repe. l. Qui se patris. n. s. C. Vnde libe. scribentis, emācipatum hodie esse suum hæredē, & de hoc esse tex. in. §. Emancipati, in fine, insti. De hæredita. quæ ab intesta. deferun. & ibi Ange. in apostilla, quam manu propria conscripsit: quū tamen uerba & sentētia Imperatoris nihil in eo. §. noui constituentis, apertissime ad suum hæredem, nõ uerò ad emancipatū referuntur.

EX qua Iustiniani noua cōstitutione primū colligo, quòd licet antea nepos & sequentes liberi in sui hæredis locum succederent, si præcedēs persona emācipatione, sui hæredis locū amisisset, ut hic, & §. Videndū, infra hac. l. l. Posthumorū, infra tit. 1. §. Sui autē hæredes, insti. De hære. quali. & diffe. §. Ita demū, insti. De hæredita. quæ ab intesta. deferū. hodie tamē (ut ego interpretor) † nepos nõ efficitur suus hæres auo: & si pater, qui eum antecedit, emancipatione de patris potestate exeat. Nam quum

olūm

Cōtra Ang.
de Vbal.

211

212

olim Prætor emancipatum ad similitudinem sui hæredis admitteret, non
 idcirco euenire potuit, ut conceptus ex eo nepos, qui in poteſtate aui mā-
 213 ſiſſet, eidē ſuus hæres nō eſſet. Siquidem Lex civilis ſola hæredē facit,
 non Prætor. §. Quos autem, inſti. De bono. poſſeſſio. Planē is, qui in po-
 taſtate fuerat, ſolus iure civili hæres erat, & ſolus ſuus hæres. §. Eman-
 cipati, inſti. De hæredita. quæ ab inteſta deferun. At poſtquā Iuſtinia-
 nus eiſdē uerbis, quibus & Prætor, ſed utiq; maiore poteſtate, emancipa-
 tum ad ſimilitudinē ſui hæredis uocauit. d. l. Meminimus, hæredem eum fe-
 cit, qui antea hæres non erat. Sic oportuit, ne potem in poteſtate aui reten-
 tum nō eſſe ei ſuū hæredem: quem ſcilicet emancipatus filius iure civili an-
 214 tecedat. Deniq; ſui hæredis propriū ſit, uiuo parēte, quodāmodo domi-
 nū exiſtimari, & in hæreditate inteſtati primū eſſe ſucceſſorē. l. In ſuis, ſu-
 pra hoc ti. §. Sui autē, uerſi. Sed ſui, inſti. De hære. quali. & diffe. Quod Contra Al-
cia.
 Alcia. perſpexiſſe non uidetur Parado. lib. 3. cap. 10. in fine.
 212 Vnde quæſtionis eſt: ſi emancipatus filius inteſtati patris hæreditatē ſibi
 delatam repudiet, an nepos, qui in aui morientis fuit poteſtate, ad hanc hæ-
 reditatem quaſi ſuus hæres admittatur. Et ex Bal. ſententia in l. Qui ſe
 patris. n. 35. uerſi. Item dubitatur. C. Vnde libe. colligi uideretur, eum quaſi
 ſuum hæredem admittendum. Certē Pau. Caſtr. inibi. n. 7. & in l. Vētre
 præterito. n. 4. uerſi. Sed quid ſi ſtatutum, infra De acqui. hæredi. Baldū
 ſentire exiſtimat, & ipſe probat, quod ſi filius qui præcedebat, & ſuus
 hæres erat, repudiare poſſit hæreditatem per ſtatutum, ueluti extraneus,
 ut poſt repudiationē, nec nudū quidē ſui hæredis nomē apud eū remaneat:
 tunc nepos poſſit auo quaſi ſuus ſuccedere: cuiſq; hæreditatē nō aditam in
 211 quos cōſueſſores trāſmittat. Quod p̄fectō euidētiore ratione in propo-
 ſita quæſtione dicetur. in qua filius, ne quidē ante q̄ repudiaret, ſuus hæres
 fuit, quū emācipatus eſſet. Sed et Matth. Martha. in tracta. De ſucceſſ.
 ab inteſta. i. p̄ri. n. 9. aperte ſcribit, quod licet hodie fili⁹ emācipatus poſſit
 ab inteſtato iure civili ſuccedere, & per cōſequens nepotē ex ſe conceptū
 in totū excludat, ſi tamē is hæreditatē patris inteſtati delatā ſibi repudiet,
 210 tunc nepos ad eandē hæreditatem admittetur, ut ſuus & neceſſarius hæres.
 Et hoc caſu putat, incorrectū tex. i. d. §. Ita domū, cū ſim. inſti. De hære.
 quæ ab inteſta. deferū. Hoc & Guiliel. Gallus neminē allegās, ſecure do- Cōtra Mat-
the. Mat-
tha. & Gui-
liel. Gallū.
 215 Egouero in contraria opinione ſum: qui exiſtimē, t̄ nepotē in hac ſpecie

non posse effici auctorem suum heredem, & esse ei aditionem hereditatis auctorem necessariam. Auctorem qui nec hereditatem auctorem quæret ipso iure: nec eam in heredes transmittere poterit ratione suavitatis. Nam primum Bal. in d. l. Qui se patris, non sensit, nepotem auctorem suum heredem futurum, si pater, qui præcedebat, quasi extraneus repudiasset: sed illud dumtaxat, nepotem iure civili admittendum, uti Alex. inibi. n. 4. & Ias. n. 46. aduersus Pau. Castren. annotarunt. Et sine pos, præcedente patre, nunquam uiuo auctorem quasi dominus bonorum eius fuit, cessante dominij continuatione, non uidetur eidem suus heres futurus, ut argumentamur Curti. Junior. n. 49. Sebast. Sap. n. 40. in d. l. Qui se patris. Item difficile uidetur, nepotem, quem in hereditate intestati præuenit pater, auctorem suum heredem fore, argumēto. l. Scripto, infra Vnde libe. eò maxime quod pater ad similitudinē sui heredis, iure civili admissus, d. l. Meminimus, obstare nepoti quasi suus intelligitur, uti ex uerbis Bar. hic. n. 3. uerſi. Si ergo quā uero, deduxisse uidetur Alex. in d. l. Qui se patris. n. 17. in fine. Præterea iuris civilis regula est, t̄ eū ab

intestato quasi suum heredem posse succedere, cui ante eum alij non est delata hereditas. l. Si quis filio, uerſi. Ab intestato, infra tit. 1. Quum igitur patri emancipato prius iure civili delata fuerit hereditas, constanter negabitur, eam postea nepoti ipso iure quæredā quasi suo. Nec enim multum referre arbitror, quod hereditas patri delata proponitur, qui suus heres non esset: satis namque est, quod delata ei fuerit, secundum Vlpiani traditionem in d. uerſi. Ab intestato, uti subtiliter in alia specie obseruauerūt Raph. Cuma. ante. n. 2. & Aret. 1. col. uerſi. Sed contra, in l. Si filius heres supra hoc tit. inducentes simili modo tex. in d. l. Si quis filio.

SECUNDO colligo^t cum Bar. hic. n. 3. aduersus Accurſi. idē

Sius uersari, si nepotes & liberi deinceps in potestate rei eū, cōtra testamentū agere intendāt: nec enim audiri debēt. Quippe satis est, quod parēs erga eū, qui præcedebat, emancipatū solēniter testatus sit, argu. l. Si quis posthumos. §. Si filiū exheredauero, cū simili supra hoc tit. Et hoc Bar. pluribus argumentis comprobatur: cuius sententia receptissima est. Hinc. n. fi. t̄ obseruat, eisdē liberis, qui in potestate sint, nec institutis nec exheredatis, posse parentē intra pubertatis annos facere testamentū, iuxta. l. 2. infra De uulga. & pupil. quū præteriri recte queant, præcedēte eos emancipato patre, & in alterius potestatem recasuri non sint, qui mortuo testatore, in cuius erant potestate, sui iuris efficiantur. Quod ante Bar. obser-

uasse

219 uasse fertur Rayne. in tracta. substi. in mate. pupilla. ut per Ias. hic. n. fin.
 Equidem reor simili exēplo, idem & circa tutelas dici posse, † ut eis-
 dem liberis parens tutorem dare queat. §. Permissum, institu. De tutel.
 Sic apparebit, regulam Iurecōsulti in. l. Quo tutela. §. Nemo potest, in-
 fra De regu. iu. hodie non ualere. NEMO (inquit) POTEST TUTOREM Noua ob-
seruatio.
 DARE NISI EI QVEM IN SVIS HAEREDIBVS TEMPORE MOR-
 TIS HABVERIT. Obtinuit regula, antequam emancipatus iure civili ad
 parentis intestati successionem esset admissus. Sed postquam, eo ita admis-
 so, effectum est, ut liberi in potestate manentes, & morte parentis sui iu-
 ris facti, eide sui hæredes non existerent, interpretandum est, cessare cū
 sententia Iureconsulti, uerba quoq; ipsius regulæ: quæ obseruatio est noua.
 220 Illud eleganter notari potest, † si filius emancipetur, deinde sese in ar-
 rogationem dederit, nepotem in potestate aui retentum, qui iura sui hære-
 dis non idcirco nactus est, quod pater de potestate exijt, in iura sui hære-
 dis tunc succedere, quum primū emancipatus pater se se in arrogatio-
 221 nem dedit. Constat enim, † emancipatum, qui se in arrogationem dedit,
 & in eo statu fuit per id tēpus, quo pater naturalis moriebatur, nō admit-
 ti ad eiusdem patris bona quasi filium iure Prætorio. Siquidem Prætor
 huiusmodi filio pollicitus non est bonorum possessionem Vnde liberi ab in-
 testato. Nec si testamēto naturalis patris præteritus fuisset, ad bonorum
 possessionem contra tabulas eum uocauit: sed solum modō permisit, ab inte-
 stato accipere bonorum possessionem, Vnde cognati. §. At hi. §. Minus
 §. Eadem. §. Admonendi, insti. De hæredita. quæ ab intesta. deferū.
 Ergo nec Imperator, qui in. d. l. Memnimus, exēplo iuris Prætorij eman-
 cipatū intestati legitimum hæredem fecit, potest uideri, hūc filiū ad legi-
 timam parentis hæreditatem quasi filium inuitasse. Sic eueniet, ut qui ob-
 stabat nepoti ex se concepto, antequam se in arrogationem daret, obstare
 desinat, ubi se in arrogationē dedit: quod incipiat tūc nepos i potestate aui
 retent⁹ primum locū in successione eius obtinere, & per hoc suus hæres
 fieri. Contrarium scribit Matth. Mattha. in tracta. De successio. ab in-
 testa. in princi. n. 2. Ait enī, sublata differētia emancipationis et patriæ
 potestatis, hunc filium, qui sese dedit in arrogationem, iure civili ad bona
 patris naturalis intestati admittendū fore quasi filiū. Ange. etiā Aret. Cōtra Mat-
the. Math.
& Angel.
Aret.
 in. §. i. in fi. insti. De acquisi. per arroga. motus ea ratiōe, quod hodie subla-
 t. i. sit differentia agnationis & cognationis. Ego nihilominus a priore

sententia non discedo, quam Bal. expressim cōprobavit in. l. Cū in ad-
 ptiuis. §. Quæ in filio. C. De adoptio. Philip. Corn. in. l. Si emancipa-
 ti. n. 10. C. De colla. Non obstat, quòd hodie sublata sit differentia eman-
 cipationis & patriæ potestatis: quoniam respondetur, emancipatum
 in proposita specie non propterea excludi, quòd in patris naturalis
 potestate non sit: sed quòd post emancipationem, ad alienam familiã sese
 transtulit. Item non obstat, quòd sublata est hodie differentia agnatio-
 nis & cognationis: quoniam hoc argumentum, illud tantūmodo potest eui-
 cere, & huiusmodi filium, qui quasi filius non admittitur, posse post omnes
 liberos admitti iure agnationis, qui olim solo cognationis iure per Præto-
 rem uocaretur.

TERTIO colligo, & edicto De cōiungendis. cū emancipato liberis
 eius, hodie iã locum præclusum: quod receptius est, secundū omnes hic. 222
 In contraria opinione dicitur fuisse Iacob. Aret. in authen. In successio-
 ne. C. De suis & legi. hære. Bal. in. §. Item adoptiuos, insti. De hæredit.
 quæ ab intest. deferun. Et hos sequuti sunt hic Ioan. Crot. n. 53. Charo.
 Rui. n. 94. Fortu. n. 141. Mouentur eo argumēto, quòd credūt, etiã hodie
 non esse admissum iure civili emācipatum, ad intestati patris hæreditatē:
 quasi duret etiã nūc ius Prætoris antiquum. Sed quum constare omni-
 modo debeat, emancipatum hodie iure civili succedere, secundū ea, quæ
 supra ostēdimus, subtilius est Rapha. Cuma. argumentum hic. n. 9. Ten-
 tat enim dicere, edictum De coniungendis. &c. etiã hodie durare. Nam
 & si agnoscat, emancipatum hodie iure civili admitti ab intestato, ad si-
 militudinem sui hæredis. d. l. Meminimus, non tamen al surdū putat, si &
 hodie ius nouum civile sic interpretemur, quemadmodum & ius antiquū
 Prætoris: qui etiã emancipatum ad similitudinem sui hæredis admittit,
 rescissa capit is diminutiōe. l. Sed cū patrono. §. 1. infra De bono. posses.
 & ita emancipati successionem temperauit, ut cum eo coniungerentur libe-
 ri eius. Andreas quoq; Alcia. Parado. lib. 3. cap. x. in fine, retenta com-
 muni opinione, quòd emancipatus iure civili succedat, argumentatur, ne po-
 tē nō excludi. Nam cū suus hæres sit, & emancipatus ad similitudinē sui
 hæredis admittatur, nihil uetat, utrumq; ex æquis partibus ad successiōnē
 uocari. Nam licet (inquit) iure civili secundū receptam sententiã, emāci-
 pati ad similitudinē suorum hæredum succedant, nō idcirco probandū est,
 nepotem, qui in potestate permansit, suum hæredem esse nō posse.

Mibi

Mihi autem recepta sententia magis placet. Nam in primis contra Alci
 atū pbari debet, ne potē suū hāredē non esse, quē iure ciuili emancipatus
 pater antecedit, iuxta ea, quæ supra diximus. Vnde et subtile Raph. Cōmunis
 opinio defē
 sa aduersus
 Rapha. Cu
 ma. & No
 uiores.
 Cuma. argumentum dissoluitur: nec enim hodie ratio eadem est, interpre
 tandi ius nouum ciuile, quæ olim fuit, interpretandi ius Prætoris antiquū.
 Quippe quum ciuilis ratio totam parentis hæreditatem liberis suis hære
 dibus addiceret, ratio autem naturalis dicitaret, emancipatū filium, exclu
 sis nepotibus, in a ssem admittendū, Prætor iustissimē edixit De coniun
 gendis cū emancipato liberis eius: ne emancipatus solus ueniret: nec rur
 sus nepotes iure potestatis obijcerentur patri suo. l. 1. §. Hoc edictū, infra
 224 De coniungen. cū emancip. libe. eius. Deniq; et concurrente hinc atq; inde
 contraria ratione, hæreditas in semisses diuisa est: sicuti et aliās in. l. Si
 pater familias, secundū literam restitutam, infra De hære. insti. §. fi.
 insti. De uulga. substitu. Cæterum hodie Lex ciuilis, quæ emancipatum
 filium ad sui hæredis similitudinem admisit, illud etiam nouauit, quod non
 permisit, nepotem auo suum hæredē esse, quem pater iure ciuili hæres fa
 225 ctus, in successione intestati præcedat. Quare et quum iam non detur ra
 tionum concursus, nec quidem hæreditas in semisses diuidetur: sed emanci
 patus in totum erit admittendus. Et hac planè ratione, edictum De con
 iungendis cum emancipato liberis eius cessare hodie dicitur, quod eius
 edicti ratio cessauerit, pugnantibus hodie pro emancipato naturali simul
 et ciuili ratione.

226 **Q**UARTO colligo, et uideri hodie non esse regulariter locū edi
 cto De collatione bonorum: quo cautum est, ut emancipati, qui iure
 prætorio per bonorum possessionem ad hæreditatem cum suis
 hæredibus admitterentur, bona conferrent. l. 1. infra De colla. bono. Et
 Alex. in. l. Si emancipati. n. 1. C. De collatio. hanc quæstionem nullius
 momenti esse credidit: quoniam (inquit) aduentitia non conferuntur. l.
 fin. C. de colla. profectitia uerò ab emancipatis et à suis hæredibus cōfe
 renda sunt. Quod autem simplicem donationem emancipati conferunt, quā
 227 filius familias conferre non solet, et non ex eo uenit, quod sublata sit diffe
 rentia emancipationis et patriæ potestatis, sed magis ex eo, quod dona
 tio facta filio familias relictui uim capit, quippe quæ initio nō cōstititit:
 sic quasi relictū non confertur. Ego quæstionem magni momenti, et uti
 228 lissimam esse deprehendo. Nam et Prætoris edictum De collatione bono
 rum

Contra
 Alex.

rum mansit illæsum in fructibus aduentitiorum, quos emancipatus suo hæredi conferre debuit, quatenus locupletior factus esset, eò quòd si in potestate mansisset, hos fructus patri quæsiturus esset, uti idem *Alex. n. 2.* & *Ias. n. 3.* post alios resoluunt in *l. fi. C. De colla.* Ergo uidendum est, an ea recepta sententia, quæ iuste creditum est, edicto Prætoris nihil esse derogatum circa fructus aduentitiorum per *d. l. fin. C. De colla.* hodie procedat, postquam emancipatus iam non iure Prætorio, sed ciuili successor parentis efficitur? Et *Bar. in. l. Pater filium. n. 5. infra De colla. dotis,* affirmat, emancipatum debere aduentitiorum fructus suis fratribus conferre, si eadē collatiōis ratio hodie uigeat, quæ olim erat. Illud, quod præcipuum erat, non explicuit, utrum hodie eadē ratio esset, quæ olim fuerat.

Noua editio
De collatione
bono.

Mihi uidetur, collationis rationem, quam nemo (quòd equidem sciã) ad hunc modum reddidit, illam fuisse. Nam quum prætor emancipatum ad parentis successionem admitteret, quæ si emancipatus nõ esset, rescissa uidelicet capitæ diminutione. *l. Sed cum patrono. §. 1. infra de bono. possess. æquissimū eidem uisum est inducere, ut qui cū suis hæredibus simul admitteretur, perinde atq; si in potestate mansisset, idem omnia eis conferret, quæ, si in potestate patris esset, illi quæsiturus fuisset. Sic castrensia non conferebat. l. 1. §. Nec castrense, infra De colla. bono. nec aduentitia: postquam cœperunt quoad proprietatem nõ acquiri patribus familias iure potestatis. l. fina. C. De colla. Quia & si rescissio Prætoris inducta est, quò magis emancipatus, non quò minùs admitteretur. l. 3. §. Si emancipatus, infra De bono. possess. contra tabu. uerum est, ex rescissione capitæ diminutionis induci non posse, quòd liberi excludantur. Sed tamen induci oportuit, ut certo modo admitterentur ex ui necessariæ cuiusdã consequentiæ, uel similitudinis, argumento. l. Cum ex oratione, supra De excusa. tuto. l. Pro hærede. §. Papinianus, uersi. Quo facto, infra De acqui. hæredi. l. i. §. Ne pos ab auo, infra Siquis à paren. fue. manum. Quæ ratio, & si quæ alia reddi potest, durare hodie uidetur: quum eius ciuile emancipatum ad eandem sui hæredis similitudinem uocauerit. d. l. Meminimus: & hinc adaptari possit argumentatio *Rapha. Cuma. n. 9.* circa editum *De coniungen. cum emanci. libe. eius. ut eadem ratio sit interpretandi ius ciuile, quæ fuit interpretandi ius Prætorium. Quòd si Prætor suis hæredibus fecit iniuriã, dum emancipatos ad partem successionis admittit, non minùs hodie ius ciuile confirmauit iniuriam: dum etiam uult, quòd**

229

230

sui hæredes

sui hæredes in totum non succedant, sed emancipatus in partem sit cohæres. Et hoc ita non insubtiliter considerauit. Philip. Corn. in. d. l. Si emãcipati. n. 11. qui inclinatur in hoc, ut putet, durare hodie collationis rationem. Idq; fortiter defendi potest: quod uidelicet auctoritate etiam Accursij confirmari uideatur in. d. l. Si emancipati, in uerb. uenientem, negantis, sublatam hodie differentiam emancipationis & patriæ potestatis quoad collationem, licet sublata sit quoad successionem. Et tamen frequētius probari uideo, emancipatum hodie nihil collaturum, eò quòd iure ciuili admitti coeperit, uti opinantur Rycardus & Albe. n. 6. sentit q; Bar. in fi. & exprimit Bal. 4. opposi. in. d. l. Si emancipati, ubi & Ludo. Roma. in eadem sententia fuit relatus à Philip. Corn. n. 10. Salyce. etiã in. l. Ut liberis in fi. secundum gl. quam inibi emendat. C. eo.

231 **Q**UINTO colligo, † quod & si hodie per bonorum possessionem uenire malit emancipatus, nihilomags edictis superioribus locus erit: quum utiq; iure ciuili admitti potuit. Induco ad hoc tex. notabilem in. l. Is qui in potestate, in princi. infra De lega. præstan. ubi is qui iure ciuili potuit hæreditatem intestati obtinere, & per bonorum possessionem contra tabulas uenire maluit, non idcirco legata coniuctis personis præstare debuit: quãuis maxime exceptis personis legata præstari soleant ex edicto De legatis præstandis. Qua ratione idem dicendum puto in fructibus aduentitiorum: si modò probanda sit superior illa sententia. Nec enim emancipatus eos hæredi suo conferet, quãuis bonorum possessionem acceperit: quum & iure ciuili adire hæreditatem potuerit.

His consequens est, ut nec hoc casu cõiungendi sint emancipato liberi eius ex edicto, aduersus Bar. sententiam in. l. i. ad finem, infra De coniung. cum emãcipa. libe. eius ubi scripsit, edictum illud etiam hodie durare, si emancipatus uia iuris Prætorij eligat. Quod cum Bar. Bal. probauit in repe. l. In suis, cola. 1. 7. opposi. supra hoc ritu. Ang. de Perigl. in repe. n. 52. Ang. etiã Perus. in. l. Si proponas, supra De inofficio. testa. Ioã. de Plat. in. §. Sui autem, in fine insti. De hære. quali. & disse. Pau. Castrẽ. hic. n. 11. & Ias. posteriore lect. n. 4. Ioan. Croc. n. 5. Sed horum omnium sententia improbanda est cum Alex. post alios in. l. fina. cola. fin. infra hoc ritu. & Areti. consti. 109. n. 21. quem Ias. ubi supra æquiuocare dicit, nec recte: quoniam Are. constanter opinatur, non esse ueram Barto. sententiã. Quam equidem fortissimo argumento condemnandam arbitror. d.

Cõtra Bar.
& alios.

l. Is qui in

l. Is qui in potestate.

SEXTO & ultimò colligo, † quòd emancipatus, quem rite pater te- 201
 stamento exheredavit, querelam hodie inofficiosi testamenti poterit
 exercere, intra quinquèniū a die aditæ hereditatis, iuxta regulā. l. Sci-
 m⁹. §. Illud præterea. C. De inoffi. testa. neq̄ excludetur eò quòd bonorū
 possessionem intra añum non agnouerit. Nam & si demus, secundū rece-
 ptam sententiā, fuisse olim necessariā emancipato bonorum possessionē
 gratia litis agnoscendæ, ea tamen possessio superfluere hodie uidetur: quū
 emancipatus iure civili admittatur. Hoc Salyce. recte probat in l. Certū
 n. fina. C. Vnde legitur. Pau. Castren. in l. 2. n. 2. C. De inofficio. testa. Et
 tentat idem dicere Curti. Iunior in authen. Ex causa. n. 43. C. De libe.
 præte. ubi Bar. n. 12. potest hoc uideri sensisse: dum emancipatum suo hære-
 di æquiparat. Sed & Ias. i. additi. ad Christopho. in §. Sed hæc quidem,
 insti. De ex hære. libe. hoc idem tentat per tex. inibi: qui tamen non facit.
 Contrarium uulgò receptum est, ut etiam hodie necessaria sit eman-
 cipato talis bonorum possessio, uti post alios scribit Ang. de Perigl. in
 repe. l. In suis. n. 2. supra hoc uen. & resoluit Ias. i. d. l. 2. n. 8. C. De inoffi.
 testa. Alex. n. 2. Philip. Corn. in fi. in d. l. Certum. C. Vnde legitur. Idem
 Corn. in authen. Ex causa. n. 30. C. De libe. præte. & Lance. Galiau.
 hic. n. 49.

Cōtra com-
 munem.

Sed tamen superior sententia multò probabilior mihi uidetur, ut non sit
 necessaria emancipato talis bonorum possessio: idq̄ argumento tex. in l.
 Papini. inus. §. Quarta autem, in fi. supra De inoffi. testa. Vbi emancipa-
 tus filius ad inofficiosi testamenti querelam admittitur, sine ulla bonorum
 possessione gratia litis agnoscendæ: non alia ratione, secundū Ange.
 inibi, quàm quòd is emancipatus hæres fuerat institutus: sic iure civili non
 erat incognitus. Quā Ange. rationem Ias. sequitur i. d. l. Certum. n. 7. Igi-
 tur euidentiore ratione, idem hodie dicemus in emancipato exheredato: quū
 olim emancipatus filius, si esset a patre institutus, admitteretur iure civili
 quasi extraneus. §. Cæterum, insti. De hære. quali. & diffe. hodie iure ci-
 uili admittatur ab intestato quasi filius. Moueor etiā argumēto tex. in l.
 Pater filium, cum. l. sequen. supra De inoffi. testa. ubi pater ad querelā
 uocatur, & de inofficioso testamento emancipati filij potest queri, sine ulla
 bonorū possessione: fortassis quia contracta fiducia dabat, ut ad legitimā
 filij hereditatem admitteretur. §. fina. secundū uulgare interpretationē
 insti.

insti. De legiti. agna. successio. Ergo quū hodie emancipatus ad legitimā patris hæreditatem admittatur, consequens erit dicere, admittendum eū ad inofficiosi querelam sine tali bonorum possessione. Deniq̄ aut hoc sēsū responsa illa Iureconsultorū accipienda sunt: aut certē per ea dicendū est, nec olim quidem talē bonorū possessionem fuisse emancipato necessariā, eō quod emancipatus esset, cū Viglio in. §. Tam autem, insti. De inoffi. testa.

233 Illud notandum est, licet probaretur, & olim & hodie eam bonorū possessionem emancipato exheredato necessariam esse: † nullatenus tamen recipiendum fore, ut coniunctis personis emancipatus legata præstare debuerit. In quo articulo Ias. & Philip. Deci. contraria senserunt. Iason enim in. l. 1. col. 2. C. De bono. possessio. contra tabu. edictum De legatis præstandis nouē induxit ad emancipatum, qui, inofficiosi testamēti perlata querela, ab intestato per bonorum possessionem Vnde liberi successisset. Nam quum is beneficio Prætorio ad querelam iuris ciuilis admitteretur, uisum est Iasoni, edictum De legatis præstandis in hac quoq; specie locū habuisse, eadem æquitate & ratione. Scribit tamen, hoc non esse tactum: & caripenderem (inquit) inuenire auctoritatē Doctoris in hoc. Sed Philip. Deci. inibi. n. 2. quibusdam argumentis nititur contrarium defendere.

Ego uero nō dubito, quin edictum ne queat induci, & nullis personis legata Cōtra Ias. fuerint præstanda. Considero enim, quod perlata querela, testamentū resciditur, & ab intestato succeditur: proinde nō eadē ratio est, quæ fuit, ubi emancipatus, accepta contra tabulas bonorum possessione, nō omnino ab intestato succedebat, ut annotasse uidentur OdoFRE. CYNUS oppo. 3. & ALBE. in. l. i. C. De bono. possess. cōtra tabu. Facit argutū illud ASPIANI responsum in. l. Qui autem. §. Hoc edictum, infra Siquis omiſsa causa testa. coniuncto. §. Sunt autem, insti. De bono. possess. Præterea considero, PrætoREM quidem, quum edixit de legatis præstādis, eius propositi fuisse, ut sine iniuria certarum personarum, bonorum possessionem cōtra tabulas testamenti daret. l. Si emancipato, infra De lega. præstan. sed
 234 † utiq; non minū respexisse ad ipsum testatoris iudiciū, quod rescindi, iniquū erat, quatenus ex eo coniunctæ personæ ueniebāt. l. 1. ibi, EX IUDICIO
 235 EIVS, infra De lega. præstan. coniuncto. §. Hoc autem. l. 3. eo titu. ubi † cum iniuria parentum, & liberorū quibus legata per seruos quærentur, concedit Prætor bonorum possessionem contra tabulas, eō quod liberi parente s̄q; eo casu, ex iudicio testantis non uenirent. l. Qui liber is. §. Hæc uerba,

uerba, infra De uulga. & pupilla. Ergo quum ꝑ perlata inofficiosi que- 236
rela, testantis iudicium quasi furiosi damnaretur. l. 2. l. Titia, supra De
inofficio, testa. non est, quod Prætor conseruari tale iudicium curauerit.
Faciunt quæ scribit Alex. quum Rapha. Cuma. refert in. l. Ex duobus. n.
fina. infra De uulga. & pupil. Demq; quod Ias. auctoritatem Doctoris
non inuenerit, qui rem attingeret, nec Decius attulerit, miror: quoniam
Accursius in. l. Maximum uitium, in uerb. totius substantiæ. C. De libe.
præteri. euidenter scripsit, emancipatum nullis personis legata debuisse,
testamento per querelam rescisso. Et quanquam hæc quæstio emolumentum
habere non uideatur, quoniam hodie legata debentur omnibus, rupto per
inofficiosi querelam testamento, authen. Ex causa. C. De libe. præte. ni-
hilominus utilissima est: si uel proponamus, ꝑ aliquem ex liberis, uel paren- 237
tibus, cui legitimam portionem testator non deberet, institutum: emancipa-
tum autem fuisse exheredatum. Nam si emancipatus, tollendæ dubitati-
onis gratia, præmittat bonorum possessionem, & obtineat in querela, Iu-
dex uerò persuasum habeat, talem bonorum possessionem gratia litis agno-
scendæ necessariam esse emancipato, deceptus auctoritate uulgaris opi-
nionis: introducetur quæstio circa edictum De legatis præstatis, ut si Ias.
sententia uera sit, defendatur hæres institutus, pro portione, quæ emanci-
pato non sit debita. Sin. autem Decij, & nostra opinio uerior est, emanci-
patus intestato patri in aßem succedat: quum. d. authen. Ex causa, instituti-
ones non conseruet.

NOVISSIME tractari oportet, an emancipato, quibusdam ca-
sibus, necessaria hodie sit antiqua Prætoris bonorum possessio: nam
consequens erit, edicta quoq; superiora eisdem casibus durare. Et in sequen-
tibus speciebus memini, emancipato uisam esse necessariam bonorum pos-
sessionem.

Prima est, ꝑ quum emancipatus, moriente eo, de cuius bonis agitur, pri- 232
mum locum non tenebat. Hic etenim priore repudiante intestati patris
hæreditatem, admitti iure ciuili non potest: sed tantummodo datum est ei
succedere per bonorum possessionem. Unde liberi, Singulare fuit Cympla-
citur in. l. Qui se patris, col. ante pe. uersi. Nec obstat. C. Unde lib. quod
Ias. hic. n. 53. & in. l. Si emancipati, in fine. C. De collatio. scribit, esse me-
morabile, nec apud alium auctorem se idem legisse. Sed & Hispanus
Doctor Didacus de Segura in repe. l. Cohæredi. §. Cum filia. 4. col. infra
De uulga

De uulga. & pupilla. eadem opinioe simpliciter probasse uidetur. Mibi Cotra Cy-
nū, & alios
cum Saly.
autem non satis probatur, argumē. d. l. Meminimus. C. De legiti. hæred.
et tex. in auth. De hæredi. ab intesta. ueniē. §. Si quis igitur, colla. 9. De
niq; melius erit dicere, omnes emancipatos liberos iure ciuili esse admissos,
uti aduersus Cynum Salyce. putauit. in. d. l. Qui se patris. n. 21.

Secunda species est non uulgaris, quū parens emancipatum per igno-
rantiam præterijt, iuxta. l. Si instituta. §. fina. cum. l. sequen. supra
De inofficio. testa. Tunc enim quia præteritio nō habuit iniuriā, testamē-
tum ualet ipso iure: & necessarium est emancipato præterito beneficium
bonorum possessionis contra tabulas, secundum Ange. Perusi. sententiā
in. l. Sicut certi. C. De milita. testa. quam Pau. Castrē. inibi probat. 2. col.
& nixus est defendere Philip. Deci. n. 16. cum sequen. contra Alexan-
drum. n. 4. Ias. n. 7. qui existimarunt, testamentum hoc casu nullius esse mo-
239 menti. Sed non dubito, t̄ quin Alexandri sententia uerior sit: cuius argu-
menta satis urgent, nec iustē à Decio dissoluntur.

Certē Lege Regia opinionem Alex. probari intelligo lib. 4. tit. 70.
240 §. penul. coniuncto. §. præcedenti. Siquidē t̄ manifesta est legis sentētia,
quod testamentum nullius momenti sit per omnia, quū auus, sine filiis dece-
dēs liberos præterijt, quos mortuos esse, falso rumore perlato, crediderat.
Et tamen oportet intelligere, nepotes & cæteros deinceps non fuisse in
241 aui testatoris potestate: quū t̄ secundum ius, huius Regni moribus intro-
ductum, filius contracto matrimonio, quasi emancipatione, sui iuris effici-
atur, lib. 1. tit. 67. §. 4. Sic eueniat, ut regulariter nepos in aui potestate nō
242 nascatur, sed in patris, quo mortuo, sui iuris efficitur. Vt mirū sit, t̄ quod
alibi Regia Lex. lib. 12. tit. 57. Do Iuiz dos orf. icos. §. 6. significauerit, auū
esse legitimū administratorem bonorum nepotis, ratione potestatis, &
usus fructus: quum auus non uideatur, usum fructum habere posse, nec legi-
timam administrationem bonorum eius, quem in potestate non habeat.

Lex Regia
annō iustē
fuerit com-
posita.

243 **T**ertia species est, t̄ quum emancipatus, legitima causa inserta, fue-
rit sub conditione exhæredatus. Nam si mortuo parēte cōditio ad
huc pendeat, aduersus omnium sententias puto, defendi posse, q̄ hic eman-
cipatus ad parentis successionem peruenire nequeat sine bonorum posse-
sione contra tabulas, quæ ei in hac specie utilissima est & necessaria, iux-
ta. l. Sub conditione, infra De bono. posses. contra tabu. Testamentū enim
ualere, illa ratione demonstratur, quod exhæredationis formæ à Iustinia
no intro-

Noua con-
tra omniū
sententiam
opinio.

ano introducta satisfactū est, adiecta legitima causa. Porro quemadmodum olim in hac specie bonorum possessio contra tabulas necessaria fuit emancipato, sic & hodie erit: quum emancipationis & patriæ potestatis differentia sublata non sit, ubi de impugnando testamento agitur, secundum tradita ab Accursio in authen. De hæredi. & falci. §. Exhæredatos, colla. i. & in l. Si emancipati. C. De colla. Demq; licet testamentum nullius momenti censeridebeat, si suus hæres aliquis ita exhæredatus proponatur. l. 3. §. Purè, supra hoc titu. coniuncta. l. Maximū uitium. C. De libe. præteri. in emancipato diuersum ius obseruabitur: quoniam exhæredatio conditionalis uitiosa apud Iureconsultos non fuit, secundum ea, quæ supra ostēdimus. Tamen si lex Parti. 3. in fi. titu. 7. Parti. 6. omnium ex æquo liberorum exhæredationem, ab initio uitiosam decernat, ueterum interpretum opinionem sequuta.

Quinta & ultima species est uulgaris illa, quum emancipatus, adiecta legitima causa, testamento parentis præteritus fuit. Hic enim solam contra tabulas bonorum possessionē emancipato dandam esse, auctoritate Accursij in. d. §. Exhæredatos, receptū est. Quo casu non dubito, quin aduentitiorum fructus conferre debeat suo hæredi, secundum edictum De collatione bonorum ex Bald. sententia in. l. Si emancipati. 4. opposi. C. De collatio. Et legata etiam præstare teneatur exceptis personis, secundum edictum De legatis præstandis: quod in hac specie propriè locum habet. Sed an edictum De coniungendis cum emancipato liberis eius, ad hanc speciem possit induci, quæstionis est. Et Alex. in. l. fina. col. fina. infra hoc titu. resoluit, induci edictum, si proponatur, emancipati præteriti filium, qui in aui mansit potestate, ab eodem auo hæredem institutum fuisse: hic etenim emancipatum, qui, inserta legitima causa, præteritus fuit, in semissim, dūtaxat admittēdū. Diuersum ius esse, si proponatur nepotem fuisse præteritum: quoniā tūc emancipatus, accepta contra tabulas bonorum possessione, in assim admittetur: nepos autem præteritus omnimodò excludetur.

Contra receptam sententiam. Sed tamen quam uis Alex. sententiam ueluti receptam referat hic Lance. Galiau. n. 42. in fine, ego constiuo, et edictum De coniungendis cum emanci. libe. eius nullatenus induci posse: & si maxime nepos in potestate aui retentus, ab eo sit hæres institutus. Nam si is nec ab intestato hodie, nec contra testamētum admittendus est, nec hodie suus hæres auo sit, ut olim

ut olim erat, quis non dicat edicti rationem, & per hoc, ipsum edictum
 cessare? Itaque institutio nepotis ex ea parte defendi non potest. Quam ni
 249 hilominus ipse ex alia edicti parte tueor, hoc est, & ex edicto De legatis
 præstatis. Considero enim, accepta per emancipatum contra tabulas bo
 norum possessione, liberorum institutionem conseruari: siue liberi sui hære
 des sint, siue non sint: siue præteriti bonorum possessionem contra tabulas
 accipere potuerunt, siue non potuerunt, uti probatur in. l. i. l. Filium. §. Sed
 etiã portio, infra De lega. præstan. Ergo dicetur, edictum in proposita
 specie durare: quum edicti quoque ratio duret. Siquidem Prætoris iniuria
 est, quod per bonorum possessionem contra tabulas rescinditur testantis
 iudicium: quod utique alia uia expugnari nequiret. Qua ratione & libero
 rum & parentum institutio sustineri per edictum debet: quæ per authen
 Ex causa. C. De libe. præteri. sustineri non potest. Intellego autem su
 250 stineri, & non usque ad semissem, secundum ius antiquum: sed ita ut legitimam
 251 portionem emancipatus auferat: quæ & in Hispaniæ Regnis plusquam di
 midium bonorum patris continet. Sic namque hodie decreto edictum temperan
 dum est, arguen. l. Saluius, infra De lega. præstan. Denique Rapha.
 Fulgo. in. l. i. C. De bono. posses. contra tabu. nepotis institutionem, de qua
 querimus, cum iudicio putauit, ex solo edicto De lega. præstan. posse con
 seruari. Nec me in contrarium trahit Alex. auctoritas in authen. Ex cau
 sa, pen. col. uersi. Dic primò. C. De libe. præteri. Nam quum aduersus
 Fulgo. argumentatur, accepta contra tabulas bonorum possessione, hæ
 reditatẽ ab intestato ad proximos intestati successores deuolui, argu. tex.
 in authen. Ut quum de appella. cognosci. §. Sine igitur, colla. 2. sic euenire
 ut ad emancipatum solum tota hæreditas deferatur. Respondeo: hoc
 eodem argumento Lancelo. Galiau. hic. n. 42. in fine, dubitasse, an non pos
 set defendi institutio nepotis ex edicto De coniungẽ. cū emanci. libe. eius:
 sed tamen magis esse, ut in hac specie intestatus non fiat pater familiãs: quum
 bonorum possessio contra tabulas causam habeat testamenti: nec mera sit
 in testati successio secundum ea, quæ aliãs ostendimus.

EX his apparet, pleraque hodie non obtinere, quæ Scæuola in hoc uerfi.
 sensit. Nam primùm, quod præsupposuit secundum priorem concepti
 onem præcedentis. §. nepotem suum hæredem præteriri potuisse, & præ
 teritum fuisse, hodie recipi non potest. Nec hodie casus emancipationis a
 ptari poterit nepoti suo hæredi: quemadmodum hoc tempore non potuit

aptari filio. l. Maximum uitium. C. De libe. prae. §. Sed haec quidē uetustas, insti. De exhære. libe. Deniq; antiquata est etiam eiusdem Scauolæ sententia in. §. In omnibus, in fine, infra hac. l.

Item quod intellexit, secundum posteriorem conceptionem. §. Præcedētis, nepotem emancipatum præteriri omnino potuisse, hodie non procedit. Nam si filium & nepotem habeas, & uiuo filio nepotem emancipaueris: deinde filius, uiuo te moriatur, nepos qui locum filij tenere incipiet, rūpet ipso iure testamentum, quo eum præterij sti: licet hoc tempore solam haberet contra tabulas bonorum possessionem, iuxta receptam gl. sententiam in. d. authen. De here. & falci. §. Exhæredatos colla. 1.

Præterea quod non potuit dubitare, testamentum agnatione pronepotis posthumum pendendum fuisse, si is nec institutus esset, nec exhæredatus, hodie locum non habet. Siquidē, præcedente emancipato, liberi ex eo, tamen si retenti fuerint in potestate, instituendi non sunt nec exhæredandi, secundum receptissimā Bar. sententiā hic, de qua supra. Postremo quod significauit, posthumum pronepotis institutionem in hac specie procedere, quasi non alieni: qui uiuē suus nascere tur. §. Posthumum quoq; uerfi. Est autem, insti. De lega. quanquam, obseruato nascendi tempore, alienus posthumus uideretur. l. penul. infra De lega. 1. hodie defendi nō potest. Nā t huius quidem posthumum hodie iure civili ualebit institutio, inducta uidelicet Iustiniani noua Sæctione, quæ alienos omnino postumos institui hæredes permisit i principi. insti. De bono. posses. Enimvero hūc hodie posthumum proauo esse extraneū, illa ratione demonstratur, quod ei suus hæres non nascitur, secundum ea quæ supra diximus.

Deniq; species huius. §. quæ minorem emendationem hodie passa uideatur, illa est, si iuxta præcedētis. §. Posteriorē cōceptionē ponas, testamento parentis filiū institutū: nepotē autē ex eo cū causa legitima præteritum fuisse, et pronepotē posthumū nepotis filiū hæredē factū. Nā si nepos ab auo emancipetur, deinde filiū mortē obierit, mox testator uita decesserit, & tūc demū pronepos posthumus natus fuerit, dicemus, nepotē emancipatū posse bonorū possessionē cōtra tabularum testamenti accipere: nec ob id testamentariā successionē intercidere: quū institutio pronepotis cōseruanda sit ex

Bella obseruatio, edicto De legatis præstādis. Quinimo bellè obseruabitur, pronepotē posthumū, licet ab auo alienus sit, qui ei suus hæres minimè nascatur, t ex testamento tamē necessariū illi hæredem futurū, ut etiā hæreditatē, sibi ipso

iure quaesitā

iure quaesitam, in quoscunq; successores transmittat, quum moriente pro
 auo conceptus, in ea causa fuerit ut in eius potestate nasceretur, ideoq;
 proavi uoluntatem institutus sequi debeat, cui pater emancipatus,
 qui praeteritus fuit, in hac specie obstare non uideatur, argumen. l. penul.
 supra De curato. furio. l. Qui in aliena. §. Interdū, infra De acqui. hære-
 di. l. Filius patroni, infra De bonis liber. l. fina. infra De condi. instit. l.
 Si filius haeres, supra hoc titu. l. Scripto, infra Vnde libe.

Summaria quartæ partis.

- V**elleia Legis duo
 1 capita fuerunt.
 2 Intellectus. §. Nūc
 de Lege Velleia. l.
 Gallus. ff. De libe.
 & posthu.
- 3 Velleia Lege, non tantum de institutio-
 ne, sed de exheredatione etiam posthu-
 morum expressim cautum est.
- 4 Intellectus. l. 3. §. Posthumos, vers. vn-
 de etiam. ff. De iniusto rupto.
- 5 Posthumo praeterito, testamentum ini-
 tio consistit.
- 6 Posthumi, quorum agnatione testamē-
 tum rumpi potuit, exheredari ante hē-
 redis institutionem utiliter potuerunt.
- 7 Intellectus. §. Etiam si parēte. l. Gallus.
 ff. De libe. & posthu.
- 8 Successio nō est in suis hāredibus, mor-
 tuo parente, cui semel hāredes ipso iure
 extiterunt.
- 9 Successio est in suis hāredibus, uiuo pa-
 rente.
- 10 Viuens, licet hāreditatem non habeat,
 suum hāredem habet.
- 11 Suus hāres, qua ratione, uiuo parente,
 quodam modo dominus existimatur,
 eadem suus hāres dici potuit.
- 12 Intellectus. l. 2. §. Sed si eos. ff. De vul-
 ga. & pupilla.
- 13 Substitutio pupillaris facta extraneo,
 non valet ab initio quasi pupillaris.
- 14 Substitutio pupillaris facta nepotibus,
 per Legē Velleiā rite institutis aut ex hā-
 redatis, valet ab initio quasi pupillaris.
- 15 Substitutio pupillaris facta nepotibus,
 quos pater praecedat, irrita fit tempore
 mortis, si hi reciderit i patris potestate.
- 16 Substitutio vulgaris exheredatis fieri
 non potest: sed pupillaris potest.
- 17 Substitutio reciproca facta duobus im-
 puberibus in potestate constitutis, quo-
 rum alter testatori suus hāres non erat,
 continet ab initio vulgares & pupilla-
 res substitutiones.
- 18 Intellectus. l. Cū in adoptiuis. §. Que
 in filio. C. De adoptio.
- 19 Adoptiuus filius, etiā hodie nouo iure,
 transit in penitus extranei patris ado-
 ptiui potestatem, si eum auus in adoptio-
 nem dederit, cui suus hāres, praecedēte
 patre, nō potuit existere.
- 20 Intellectus. l. Scripto. ff. Vnde libe.
- 21 Agnatus patri filius est, & nepos ex fi-
 lio susceptus.
- 22 Agnatus est, praeteritum à verbo agna-
 scor, quam significationem habeat.
- 23 Intellectus. l. 2. §. Sed si extraneum. ff.
 De vulga. & pupilla.
- 24 Substitutio pupillaris ex iteruallo post
 principale testamentum fieri recte po-
 test, adhibita ex integro solennitate.
- 25 Exheredatio in extraneo inepta confir-
 mare testamentum non potest.

- 26 Suietas non tollitur in filio, si nepotes ex eo substituantur eidem, secundum Legis Velleiæ consilium.
- 27 Suietas an tollatur in filio, si nepotes ex eo iam nati simpliciter eidem substituantur.
- 28 Intellectus. l. Si filius hæres. ff. De libe. & posthu.
- 29 Intellectus. l. fina. vers. Altera. ff. De condi. institu.
- 30 Hæres extraneus incertus an hæreditas sibi delata sit, eam acquirere non potest.
- 31 Suis hæredibus & incertis, & ignorantibus hæreditas defertur, simul & per legem acquiritur.
- 32 Velleia Lex posthumorum prioris capitis loco, liberos iam natos esse cœsivit, qui viuo parente, in sui hæredis locum succederent.
- 33 Velleia Lex quid nouè induxerit.
- 34 Nepotes iam nati, de quibus Lex Velleia posteriore capite egit, sine vlla dubitatione institui iure potuerunt, etiam si loco posthumorum esse viderentur.
- 35 Institutio penitus extranei, testamentum confirmat, & si is postea testatoris factus, eidem suus hæres esse coeperit.
- 36 Velleia Lex nepotes prioris & posterioris capitis, nominatim exhæredari voluit.
- 37 Intellectus. l. 2. C. De libe. præteri.
- 38 Intellectus. l. Maximum vitium. C. De libe. præteri.
- 39 Nepotes iam nati, qui instituendi sunt, vel exhæredati per. L. Velleiam, debent, adiecta legitima causa, exhæredari: alio qui quasi non ritè exhæredati testamentum succedendo rumpent.
- 40 Exhæredatio eorum, qui de inofficioso queri possunt, quo casu non debeat fieri, adiecta legitima causa.
- 41 Posthumi nepotes & posthuma filia, non potuerunt institui sub omni conditione.
- 42 Nepotes iam nati per Legem Velleiam instituendi, purè, aut sub conditione, quæ in eorum potestate esset, institui debuerunt, ad filij exemplum.
- 43 Intellectus. l. Sed & si in conditione. §. Nepotes. ff. de hære. institu.
- 44 Nepotes posterioris capitis Legis Velleiæ, sub conditione exhæredati, non rumpent successione auitum testamentum, si quo tempore successerunt, conditio iam extitisset.
- 45 Posthumi & nepotes, qui loco posthumorum sunt, instituti sub conditione, quæ non erat in eorum potestate, agnascendo, & succedendo non rumpent, si conditio antea extitisset.
- 46 Posthumi, & nepotes, qui loco posthumorum sunt, sub conditione instituti, si defecta iam conditione agnascantur, vel succedant, parentis testamentum ipso iure rumpent, etiam hodie.
- 47 Legitimæ portioni onus adscriptum non habetur initio atque si scriptum non esset.
- 48 Intellectus. l. Quoniam in prioribus, in fine. C. De inoffi. testa.
- 49 Testamentum, quod successione præteriti nepotis ruptum est, ex bono & æquo confirmabitur, si nepos, viuo testatore, decedat.
- 50 Intellectus. §. Etiam si parente, in fi. l. Gallus. ff. De libe. & posthu.

HI ENIM CASVS, ET OMNES EX QVIBVS SVVS HAERES POST MORTEM SCILICET AVI NASCERETVR, NON PERTINENT AD LEGEM VELLEIAM^d.

ELLEIAM. Huius legis [†] duo capita fuere. Alterū, quod spectaret nondum natos testamenti tempore. Alterum, quod ad eos pertineret, qui iam nati essent, cum parens testabatur.

PRIORE capite provisum est, ut qui uiuo parente sui haeredes nascerentur, instituti non rumpent, his uerbis: QVI TESTAMENTVM FACIET, IS OMNIS VIRILIS SEXVS, QVI EI SVVS HAERES FUTVRVS ERIT. &c.

Quæ uerba [†] prima facie designare uidebantur eos posthumos, qui, in specto testamenti tempore, sui haeredes nascerentur: quum scilicet auus, sublato iam de medio filio, conceptum ex eo nepotem haeredem institueret. Sed quanquam uerba ita concepta essent, legis tamen sententia, à qua non omnino uerba dissident, fuit, omnes generaliter posthumos comprehendere, qui sui haeredes nascerentur. Igitur siue testamenti tempore filius non præcederet, siue præcederet, institutio posthumi, qui suus nasceretur, iure facta uidebatur. Nec enim necesse fuit, testamenti tempus respicere: quum nascendi tempus satis esset obseruari. §. Nunc de Lege Velleia, infra hac. l. ubi Aret. 1. col. in fine, utilitatem huius capituli explicat, & Alcia. Parado. lib. 3. cap. 19. in princi.

Nec tantum Lex Velleia [†] de institutione posthumorum egit, sed de exhæredatione etiam. Prohibuit enim, ne rumpent, siue instituti essent, siue nominatim exhæredati. l. 3. §. Posthumos, infra tit. 1. ubi Ulpianus ait, & eos, qui post testamentum factum in uita nascerentur, ita demum per Legem Velleiam rumpere testamentum prohiberi, si nominatim essent exhæredati.

Vnde idem Ulpianus [†] in. d. l. 3. §. Posthumos, ita collegit: VNDE ET ANTE HAEREDIS INSTITVTIONEM VEL INTER MEDIAS HAEREDVM INSTITVTIONES VEL INTER GRADVS EXHAEREDARI POSSVNT. NAM DIVVS MARCVS DECREVIT IDEM IN POSTHVMO QVOD IN FILIO SERVANDVM. NEC RATIO DIVERSITATIS REDDI POTEST.

Quæ collectio obscura est, ut non immerito Accursius penul. scholio laborauerit. Quid est enim, quod Iureconsulto tam grãde negotium fecit, ut uideatur non necessarijs argumentis usus esse in re clara, dum & Diui. Marci Decretum allegat, & eius auctoritatem ratione confirmat? Ego nouè interpretor, ortam esse quæstionem ex iuris antiqui regula, qua cõstitutum erat, non ualere, quæ ante hæredis institutionem scriberentur. §. Ante hæredis, insti. De lega. Porro quum excepta esset rescripto Diui Traiani exhæredatio filij nominatim facta. l. 1. infra De hære. insti. quia uidelicet solenne faceret testamentum patris, alioqui inutile, secundum ea, quæ in superiore parte ostendimus: in posthumo dubitari potuit, an similiter quacunq; testamenti parte exhæredari utiliter posset, exemplo iam nati filij. An uerò exhæredari ante hæredis institutionem non posset: quum posthumo præterito, nihilominus testamentum initio consistat: siquidem filius iniustum facit: posthumus rumpit. d. l. 3. §. Ex his. Diuus tamen Marcus decreuit, idem quod in filio, seruandũ esse in posthumo: nec sine ratioe. Nam si idcirco receptum est, posse ante hæredis institutionem filium nominatim exhæredari, quòd ea exhæredatio ad testamenti solennia pertineat, idem quoq; in posthumo fuit admittendum: quum inter cætera, quæ ad ordinanda testamenta necessario desiderantur, principale ius esset, de posthumis, & his, qui loco posthumorum sunt, hæredibus instituendis, uel exhæredandis: ne præteritis illis, rumperetur testamentum. l. Inter cætera, in princi. secundum ueram interpretationẽ, infra hoc tit. Sic iustissime coniungitur uersic. ille, VNDE ET ANTE, principio. d. l. 3. Nam quum in principio scriptum esset, posthumos nominatim exhæredandos, ne agnascendo ruperent, in tẽpore collegit Ulpianus, posse propterea, & ante hæredis institutionẽ, & quacunq; testamenti parte uiliter exhæredari. Quasi hi, qui nominatim exhæredari nõ debuerunt, ut putà filia, & nepos sui hæredes, exhæredari nequirent ante hæredis institutionẽ: quòd ea exhæredatio ad solennia testamẽti non pertineret, quia possent præteriri, ut aliàs diximus.

POSTERIORE capite Lex Velleia egit de nepotibus iam natis, quos pater præcederet, testamenti tempore. Hi etenim uiuo auo per successionem fieri potuerunt sui hæredes, si filius, qui eos antecederat, suis hæres esse desisset. Idemq; in ulterioribus ius erat: quia uerba ita concepta sunt, SI QVIS EX SVIS HAEREDIBVS SVVS HAERES ESSE DESIERIT. & c. † Quibus uerbis continebantur omnes
sui

8 sui hæredes, non tantum filius, aut nepos. Præterea continebantur omnes
 casus, quibus is, qui suus hæres erat, potuit suus hæres esse desinere. §. Etiam
 si parente, infra hac. l. Vnde colligitur, quod licet in suis hæredibus non
 sit successio. l. 1. §. Sciendum, infra De suis & legiti. hære. hoc ita intelligendum
 est, mortuo parente, & delata iam hæreditate, quæ suo hæredi semel ipso
 9 iure quæsitæ ad sequentem transire non potest: sed & uiuo parente in suis
 10 hæredibus successio est. Nam & si uiuens hæreditatem non habeat. l. 1.
 11 cū simi. infra Pro hærede, suum hæredem habet: & uiuo parenti quis
 suus hæres dicitur illa eadem ratione, qua in uita eius quasi dominus rerum
 existimatur. l. In suis, supra hoc titu. Quod ita tradit Bar. in. d. §. Etiam
 si parente. n. 2. Soci. in. l. Si filius qui patri. n. 16. infra De uulga. & pupil.
 Philip. Corn. in. l. 3. n. 14. C. De iure delibe. tamen si. Accurs. in. §. Sui. in
 uerb. de sterit, insti. De hære. quali. & disse. & Curti. Junii. in. l. fina. n. 2.
 C. Vnde libe. hoc non recte tractauerint.

Cōtra Ac-
curs. & Cur-
ti. Junio.

12 **E**X hac posteriore parte deduxit Vlpianus in. l. 2. §. Sed si eos, infra
 De uulga & pupilla. ita demum posse quem testamentum facere nepoti-
 bus, quos pater præcederet, si hæredes instituti essent, uel exheredati: ita
 etenim per legem Velleiam succedendo non rumpere testamentum. Nam
 si principale testamentum successione rumperetur, pupillare etiam euane-
 sceret. Ex quo tex. Alex. inibi. n. 11. & plerique omnes in. l. Cohæredi. §.
 Cū filia, eo. tit. argumentum collegerunt pro Bar. sententia in. d. l. 2. dicē-
 tis, quod licet testamenti tempore, desit aliquid ex his, quæ ad faciendam
 pupillarem substitutionem necessario desiderantur, satis fore, si postea id
 interueniat mortis tempore. In proposita enim specie, si testamētum tempus
 attendas, nepos in eo statu erat, ut in patris, qui eum præcedebat, potesta-
 tem recasurus esset: & tamen quia mortis tempore sui iuris inuenitur, sub-
 stitutio pupillaris ualeat. Quæ inductio displicere merito debet: quia in
 13 Bar. sententia non ualeat ab initio pupillaris substitutio facta extraneo,
 14 quasi pupillaris. Vbi uero auis nepotibus institutis uel exheredatis se-
 cundum legem Velleiam, testamentum ordinauit, ualeat utique ab initio quasi
 pupillare testamentum. Nam & in potestate eius impuberes fuerunt, et Lex
 diuinare non potuit, nepotes in patris potestatem recasuros: quum pater,
 qui eos antecederet, multis modis liberari potuerit à patria potestate, ui-
 uo patre. Verius itaque est, talem pupillarem substitutionem nepotibus factam ini-
 tio plane ualere, quasi pupillarem: quæquam & possit irrita fieri, si nepotes in

Cōtra Ale-
xā. & alios.

patris potestatem recidant, argu. gl. in uerb. facere, et quod inibi Saly. n. 4
 in. l. In testamento. i. C. De testa. mili. Idque subtiliter euincitur ex. d. §. Sed
 si eos, ubi exheredatis secundum Legem Velleianam nepotibus, potest auus facere
 substitutionem pupillarem, quae effectum sortitur, si uiuo auo, in sui heredis lo-
 cum succedendo, postea eiusdem aui morte sui iuris efficiatur. Ergo oportet
 dicere, substitutionem initio ualuisse quasi pupillarem, quae quasi uulgaris
 non potuit in exheredatis ualere. quia utique si nullo iure principio consiste-
 ret, ex post facto utilitatem habere non posset, secundum traditionem Bar.
 in. d. l. 2. n. 2. Unde utiliter infertur, quod si auus impuberem nepotem,
 quem in potestate haberet ex filio suo herede, institueret iuxta consilium
 Legis Velleiae: ei que coheredem adijceret alterum impuberem filium, cui plane
 facere potuit substitutionem pupillarem: ambos que impuberes ita institutos
 inuicem substitueret, non solum in reciproca hac substitutione continerentur
 uulgares, sed pupillares quoque substitutiones: quum duplex substitutio in utri-
 usque persona locum habere potuerit. l. Iam hoc iure. l. Lucius, infra De uul-
 ga. et pupilla. In qua re animaduerto, lapsum errore Philip. Corn. con-
 tra sensisse in. l. In testamento. i. n. 2. C. De testa. mili.

Cōtra Phi-
lip. Corn.

Hinc etiam Iustinianus in. l. Cum in adoptiuis. §. Quae in filio. C.
 De adoptio. mirabiliter sanciuit (quanquam interpretes dissimulasse uide-
 antur) ut nepotes, qui in locum sui heredis, sui heredes succederent, ab alijs
 separentur, qui non successerint. Constituit enim, et nepotes, qui secundum
 Legem Velleianam instituendi non sunt, nec exheredandi, quoniam uiuo auo,
 in patris locum non successerunt, si ab auo in adoptionem dati essent, futu-
 ros in adoptiui patris potestate, et ab eo instituendos esse, uel exheredan-
 dos, secundum ius antiquum. Caeterum si uiuo auo, in patris locum succe-
 runt, tunc in patris adoptiui potestate non futuros: et seruandum esse in hac
 specie ius nouum in adoptionibus constitutum. Quae Iustiniani Sanctio
 (ut liberè promam quod sentio) non satis iuste composita uidetur. Idque ex
 ipsius constitutionis ratione licebit expendere, cuius uerba sunt: QVAE
 IN FILIO DIXIMVS IN ADOPTIONEM A PATRE DATO, HAEC
 ET IN FILIA ET IN NEPOTE ET NEPTE ET DEINCEPS PERSC-
 NIS VTRIVSQUE SEXVS IN SACRIS PATRIS CONSTITVTIS
 EXTENDIMVS. SI TAMEN TEMPORE MORTIS AVI SVI PA-
 RENTES EOS VEL EAS NON ANTECEDANT. SI ENIM PATRES
 EOS ANTECEDANT, VBI NEC IMPONITVR NECESSITAS AVO

Iustiniani
Sactio. nō
fatis iustè
cōposita.

ALIQUID

ALIQUID NEPOTI VEL NEPTI RELINQUERE, MANEANT OMNIA IVRA ADOPTIVA EI INTACTA. HAEC ENIM OMNIS SANCTIO DE FILIO ET FILIA ET NEPOTE ET NEPTE ET DEINCEPS PERSONIS IN SACRIS CONSTITVTIS INTRODVCITA EST, VBI DVBITABATVR QUID STATVENDVM ESSET QVASI DVOBVS PARTIBVS EI VNO EX NATVRA, ALTERO EX LEGE IMPOSITIS. Quum igitur manifesta sit huius legis sententia & ratio, eaq; ex sequenti §. confirmetur, ubi cum homo sui iuris constitutus in arrogationem se dederit, omnia iura patris adoptiui habet intacta, & suus haeres fit arrogatori: eo quod non habuit patrem, in cuius esset potestate, & cui posset suus haeres existere: uideamus, cur non melius constituendum fuit, nepotem in adoptionem datum ab auo, qui eum haberet in potestate, filio praecedente, in eius aui potestate nihilominus mansurum, nec transire in extranei patris adoptiui potestate, secundum ius nouum. Quod si tempore mortis aui, pater de medio sublatus esset, nepotem auo suum haeredem futurum. Sin autem sublatus non fuisset, & nepos, praecedente filio, suus haeres auo non potuisset existere, tunc nepotem in patris sui potestate recidere, secundum ius ordinariu, & ei esse suum haeredem. Sic ratio introducendi ius nouum, in hac quoque specie locum habere uidebatur: quum hic uel auus, uel pater naturalis maneat, ad quem respiciat adoptiuus. Et hoc (uti mea fert opinio) iustius foret, quam quod est constitutum adiecta ratione parum efficaci. Nam & scrupulositas quaedam absurda incurrere uidetur: ut quum auus nepotem ex precedente filio in adoptionem extraneo dederit, dubitetur, utrum continuo in adoptiuum patris transeat potestatem: & si filius, qui praecedebat, de medio sublatus sit, hoc facto, qui erat in adoptiui patris potestate, ad aui potestatem inuisitato more redeat: an uero e contrario non transeat statim in adoptiui patris potestatem, sed maneat in aui naturalis potestate: ut si postea aui a mortis tempore praecedatur adhuc a patre naturali, tunc demum incipiat esse in patris adoptiui potestate.

20 Hinc etiam infero, obscurum Pomponij responsum [†] in. l. Scripto Nova interpretatio.
infra Vnde libe. posse meliore sensu accipi, quam hactenus fuerit acceptum.

Eius uerba sunt: SCRIPTO HAEREDe DELIBERANTE FILIVS EXHAEREDATVS MORTEM OBIIT ATQVE ITA SCRIPTVS HAERES OMISERAT HAEREDITATEM. NEPOS EX ILLO FITIO SVSCEPTVS AVO SVVS HAERES ERIT NEC PATER VIDEBITVR OBSTITISSE CVIVS POST MORTEM LEGITIMA DEFERTVR HAEREDITAS. NEC DICI

DICI POTEST HAEREDEM NON SVVM MEPOTEM FORE QVOD PROXIMVM GRADVM NVNQVAM TENVERIT QVVMET IPSE FVERIT IN POTESTATE NEQVAE PATER EVM IN HAC SVCCESIONE PRAEVENERIT ALIOQVIN SI NON SVVS HAERES EST QVO IVRE HAERES ERIT QVI SINE DVBIO NON EST AGNATVS? *ille enim uersi. ALIOQVIN. &c. Accursium implicat in uerb. agnatus, & distorquet Iuniorē Curti. in. l. Qui se patris. n. 5. C. Vnde libe. qui existimat, Iureconsulticam esse sententiam, ut qui non admittitur quasi suus, non possit admitti quasi agnatus, eod quod Lex. XII. tabularum non cognouerit descendentes, nisi tanquam*

*Cōtra Cur
ti. Iunio.*

suos: & eos duntaxat quasi agnatos cognouerit, qui uenirent extrāuerso. Sed Pomponij uerba huic interpretationi euidenter repugnāt. Neque enī negat, eum quasi agnatum admittendum: quin potius asserit, eum sine dubio agnatū non esse. Quare Alcia. lib. Parergon. 3. cap. 25. nō iniuria quaestus est, Pōponij uerba mira cauillatione à Doctoribus inuerti. Et inter

*Cōtra Al-
tia.*

pretatur planē, nepotem non esse agnatum auo: sicuti nec filius patri agnatus est. l. Filius, infra De suis & legi. hære. Sed tamen Vlpianus in d. l. Filius, scripsisse magis uidetur, filium patri agnatum proximum esse: & ita habent emēdatiores Codices. Facit. l. Iuriscōsultus. §. i. infra De gradi. ubi proximi ex agnatis sui dicuntur, & l. Sicohæredi. §. fina. infra Quis ordo in bono posses. serue. ubi filius, tāquam agnatus, ad patris bonorum possessionem admittitur. Sed & si ea ratione uteremur, qua Alcia. negat, filium patri agnatum proximum esse, quod uidelicet non iuxta, sed adeo ipsi patrinatus sit, consequens erit dicere (quod Alciatus nō aduertit) nepotem auo agnatum esse. Ego igitur ex Lege Velleia opinor, eum tex. posse explicari, ut illis uerbis, QVI SINE DVBIO NON EST AGNATVS minime negauerit Pomponius, nepotem auo per uirilem sexum esse coniunctum, illiusq; agnatum fore: sed magis t̄ à uerbo, agnascor, alio sensu præteritum formauerit, agnatus est. Nam quū proposuisset, filium exhereditatum, qui patri superuixerat, mortuum esse, & deinde scriptum hæredem omisisse hæreditatem, respondit, nepotem ex filio susceptum, qui & ipse in aui fuerat potestate, eidem auo ab intestato suum hæredem futurum: quā sententiā ubi argumentis confirmauit, subiecit, ALIOQVIN SINON SVVS HAERES EST, intestato scilicet, QVO IVRE HAERES ERIT QVI SINE DVBIO NON EST AGNATVS? id est, qui sine dubio testamētū aui nō potuit agnascēdo rumpere, quod utiq; rupisset, si agnatus esset. Hoc in eadē specie idē

Pōpo.

Pöponius post Iulianum scripserat, uti Iulius Paulus refert in. l. Si quis posthumos. §. Si filiū exheredauero, supra hoc ti. dicēs, nō esse locū Legi Velleiæ, et si maxime pponeretur, exheredatū filiū, q̄ præcedebat, ante aditā hæreditatē decessisse. Facit. l. Si quis filiū. C. De inoffi. testa. De niq̄ breuibus illis uerbis, QVI SINE DVBIO. & c. significauit, testamētū aui nō esse ruptū agnatiōe sui hæredis: quod statī plenius tractauit colligēdo in uersī. Cæterū, & in uersī. Quare. Eodem ferme sensu apud Cicero nē legitur in Oratione pro. A. Cecina, HOC NON POTEST, CUI FILIVS AGNATVS SIT, EIVS TESTAMENTVM NON ESSE RVPTVM, IVDICA. Planē Lex Velleia testamentum rumpi uoluit à nepote, qui, succedendo, nouus hæres auo agnatus esset. l. Posthumorum, ibi, QVASI AGNATIONE, infra titu. 2. §. Posthumorum, insti. De exhære. libe. Et sine ulla improprietas nota Tertyllianus in. l. Si filius familias. 1. in. fine, infra De milita. testa. ita scribit, SED SI VIVO AVO NASCATVR POSTHVMS, HIC NON RVMPET CONTINVO PATRIS TESTAMENTVM: SED SI SVPER VIXERIT POST AVI MORTEM VIVO ADHVC PATRE, RVMPET, QVOD NOVVS ILLI NVNC PRIMVM HAERES AGNASCATVR.

EST tamen & quando sine impedimento Legis Velleiæ testamentum successione rumpatur ab eo, qui nominatī exheredatus inuenitur: qđ
 23 † Ulpianus significauit in. l. 2. §. Sed si extraneum, infra De uulga. & pu
 pillā. Nam quum scripsisset, nepotes per Legem Velleiam institutos, aut exheredatos succedendo non rumpere: sic testamentum, quod eis impuberibus auus fecisset, æque non rumpi, subiunxit, procedere quoq̄ pupillarē substitutionem, si quis extraneum impuberē hæredem faceret: filium autē, quem in potestate habuisset, hæredem instituisset, aut nominatim exheredasset: deinde institutum impuberem extraneū in locum nepotis ex eo filio adoptasset, uel arrogasset. Nā si iam adoptato secundas tabulas faceret,
 24 adhibita integra solennitate, quæ exigitur, † ubi post primas tabulas secundæ fiunt ex interuallo. l. Si quis eum. §. fina. eo titu. defuncto filio, qui pater uidebatur, nepotis adoptiui successione non rumpetur testamentum: cum is uel quasi extraneus in eo testamento deprehenderetur institutus, iuxta. l. Filio quem pater, §. 3. super hoc titu. Intellexit profectō, si proposita eadē specie, impubes exheredatus nominatim fuisset, secundas tabulas non procedere, quæ, rupto principali testamento, consistere nequirent. Rumpetur autem principale testamentum successione adoptiui nepotis, qui per
 Legem

Legē Velleiam non uideretur prohibere: quoniā extranei inepta
 exheredatio testamentū confirmare non posset. l. Non putauit. §. Siquis
 emancipatum, infra De bono. posses. contra tabu. Et ita Vlpiani senten-
 tiam recte explicauit Bal. in princi. insti. De pupilla. substi. cui Alex.
 consensit in. d. l. 2. n. 11. Sic apparet, improbari debere nouam interpreta-
 tionem Lancelo. Poli. in tracta. De pupilla. substi. n. 25. Ioan. Corasij
 in. l. Quauis, col. 2. C. De impube. & alijs substi. Stepha. in Necyo-
 mātia iuris, cap. 13. qui tentarunt, in eo. §. intelligere, quod tempore prin-
 cipalis testamēti, impubes iam erat adoptatus, & per hoc in adoptiui pa-
 tris potestate constitutus: sic extraneus dicebatur ratione sanguinis: nec
 aduerterunt, si hoc ita esset, iam per Legem Velleiam satis futurum, si
 impubes uel institutus esset, uel exheredatus. Quare cum se Vlpia-
 nus ad solam institutionem retulit, intellexit, impuberem, quo tempore
 institutus est, omnino fuisse extraneum, non solum ratione sanguinis, sed
 etiam potestatis: proinde testamentum sola institutione contra succes-
 sionem potuisse confirmari.

His consequens uidetur esse, quod quum Lege Velleia prouisum sit,
 nepotes filio substituuntur, & non impediatur sui heredis ius in filio, cui
 nepos ita substituatur. Et hoc plane uerum est, si nepos proponatur sub-
 stitutus esse in casum, quo filius, suus heres esse desinat, secundum Bar.
 traditionem hic .n. 5. & in. l. i. n. 5. o. infra De uulga. & pupil. Facit eius-
 dem doctrina in. l. Si filius qui patri. n. 4. eod. titu. tametsi, dato extraneo
 substituto, possit recipi, suitatem tolli datione substituti uulgaris, iux-
 ta ea quae late notan. in. l. Si filius heres, supra hoc titu. Quid ergo si
 parens instituto filio nepotem iam natum simpliciter substituatur, id est,
 non expressa conditione, si filius meus, me uiuo, morietur, uel alias
 suus heres esse desinat? Et potest defendi, nec quidem hoc casu uideri
 sublatam suitatem in filio: quasi testator hic quoque sequutus intelligatur
 consilium Legis Velleiae, argumen. l. Posthumorum, cum simili. infra ti-
 tu. 1. Hoc gl. & Bart. uoluerunt in. §. Quidam recte, supra hac. l. li-
 cet Pau. Castrens. inibi. n. 4. distinguat, & Ias. in. d. l. Si filius her-
 es. n. 23. Quorum sententiae quale quale argumentum potest accedere
 ex. d. l. Si filius heres: ubi sensisse uidetur Africanus, filium institu-
 tum, cui pater nepotem ex eo simpliciter substituatur, ex testamento su-
 um heredem defuncto patri extitutum fuisse: nisi acquisitio hereditatis
 esset

Cōtra Lan-
 cel. Poli. Io-
 an. Coras. et
 Stepha.

25

26

27

28

esset impedita, eò quòd testamētum rumpi potuit, si posthumus præteritus nasceretur, quo uenter matris plenus erat, secundum uerissimam eius responsi interpretationem à Christophoro Castellio. Rapha. Cuma. Pau. Castrè. Areti. col. 3. Ias. n. 8. comprobata. Item potest huius opinionis argumentū colligi, ex arguto Papiniani responso in. l. fina. uers. Altera uerò species, infra De conditio. institu. ubi † pater filium sub conditione, quæ erat in eius potestate, instituisse proponitur: & eidem nepotes ex eo simpliciter substituisse: nihilominus tamen potuit filius patri ex testamēto suus hæres existere. Nam quum talis conditio adiecta est: si Titio decem dederit, nec quidem moriente filio, qui nunquam dedit, hæreditas nepotibus ex substitutiōe defertur. Huiusq; rei illa ratio redditur: quòd adhuc moriēte filio, potuit ex testamento patris hæreditas acquiri, si ipsius nomine conditio per alium impleretur. At qui morienti nõ potuit hæreditas quæri per aditionem: quum nec sine uoluntate adire quisquam possit: nec morientis ulla sit uoluntas, secundum nota. in. l. fin. infra Quando dies lega. cedat. Ergo necessario euicitur, sine aditione hæreditatē ipso iure moriēti filio, quasi suo hæredi potuisse quæri, non obstante uulgari substitutione. Nec ualet quod contra hanc inductionem scribit Areti. in. d. l. Si filius hæres n. 4. uers. Si tamen. Tentat enim dicere, moriēte filio, deferri hæreditatē substitutis nepotibus, eò quòd moriens filius hæreditatem adire nõ potuit: & erat aditio necessaria, quia suitas sublata uidebatur per dationem substituti uulgaris. Idcirco tamen nepotes eo momento admitti negat: quoniã & si hæreditas tunc temporis cœpisset eisdem ex substitutione deferri, nequaquam scire potuerunt eam sibi delatam: quòd homo moriendi hoc in certum momētum intellectu assequi nequeat. Proinde † nepotes incerti, an hæreditas sibi delata esset, non potuerunt (inquit) illo momēto eam adire. l. Is qui hæres, in fine. l. Hæres institutus, infra De acqui. hæred. Sed cõtra Are. Socinus replicat in repe. l. 1. n. 47. uers. Decimo sexto, infra De uulga. & pupill. & opponit eandē. l. fina. uers. Nam superior: ubi si filius institutus fuit sub conditione, si Alexandriam iret, nec iuit, nepotes ex substitutione admittuntur ad aui hæreditatē, moriēte filio. Nec attēditur quòd illo momento incerti erant, an sibi hæreditas esset delata. Et sanè Soci. aduersus Areti. aperte debuisset docere, hæreditatem in. d. l. fina. nepotibus deferri, simul & acquiri ignorantibus, & incertis, an esset delata: quum utiq; auo sui hæredes ex substitutione existerent, argu. d. l. Si filius

Noua interpretatio.

Contra Aret.

lius hæres, & l. Qui in aliena. §. Interdum, cum simili. infra De acqui. hæredi. ut & Bar. & communiter Docto. accipiunt. d. l. fina. Planè scitum est, & in suis hæredibus sufficere, quòd lex certa sit per rerum naturam, & si homo sit incertus. l. Cum quidam. §. Suum hæredem, infra De acqui. hæredi. Ita què quum uerissimum sit, filium in ea specie suum hæredem patri ex testamento potuisse existere, impleta conditione, non malè dicitur, id facilius admittendum fuisse, quòd nepotes ex eo secundum Legis Velleiæ consiliū substituti dicebantur. Quamquam Philip. Corn. circa eandem. l. fina. alia, & quidem arguta ratione se explicet in repe. l. 3. n. 12. in fine. C. De iure delibe. De qua per Ias. in. d. l. Si filius hæres. n. 44.

ILLUD CIRCÀ VNVM ET ALTERVM
 I caput Legis Velleiæ promiscuè obseruandum est, quòd sicuti priore capite Lex Velleia institui iussit, uel exhæredari posthumos, qui uiuo testatore nascerentur: ita etiam & ad eorundem posthumorum similitudinem ius sit institui, uel exhæredari nepotes iam natos: ne præteriti quasi agnascèderumperent. Denique loco posthumorum eos esse censuit, qui uiuo testatore succedendo, quasi agnascendo potuerunt fieri sui hæredes. l. Posthumorum loco, infra titu. 1. §. Posthumorum, insti. De exhære. libe.

EX QVA prioris & posterioris capit is similitudine, primū colligo, posse intelligi, & quid nouè induxerit Lex Velleia posteriore hac parte: SI QVIS EX SVIS HAEREDIBVS, &c. Nam ueterum reiectis sententijs, Alciatus Parado. lib. 3. cap. 19. opinatur, Lege Velleia inductum esse, ut nepotes auo, succedendo in locum prioris, fierent sui hæredes: & eiusdem aui testamentū præteriti rumpere: cum solus filius, Lege XII. tabularum, sui hæredis iura haberet. Tentat etiã dicere, nepotes, quos Gallus Aquilius institui induxit, nec quum nascerentur, ita suos hæredes fuisse, ut eis præteritis, testamentum rumpere. Quæ sententia Nouioribus meritò displicuit,

Lælius igitur Taurel. in enarratione Legis Velleiæ scribit, nepotes subducto filio de medio, etiam ante Legem Velleiã in sui hæredis ius successisse. Sed quum aui testamentum non rumpere, sed ius quoddã accrescendi haberent, de quo in princi. insti. De exhære. lib. l. Maximum uitium C. De libe. præte. Lex Velleia (inquit) successionē absolutè fieri uoluit in ius sui hæredis illud plenum & efficax. Vnde & uoluit ruptum iri testamentum, nisi succedentes ipsi aut instituti essent, aut exhæredati: non quidē inter

inter cæteros, ut olim, sed ad similitudinẽ posthumorum: Hæc ille. Cuius ^{Lælii Tati-} traditio non omnino satisfacere uidetur. Nam & post Legem Velleiã, ^{relli tradi-} nepos in locũ filij succedẽdo, in plenũ illud & efficax ius sui hæredis non ^{tio ipfecta.} successit: ut qui præteriri potuerit, si auus, postquã facta esset successio, testaretur. Quin & si pronepos in nepotis sui hæredis locũ succederet, testamentũ pro aui succedendo rumpebat, secundũ Legem Velleiam, §. Etiam si parente, infra hac. l. Et tamen ius sui hæredis, in cuius locum is pronepos successit, nec plenum erat, nec efficax: quum is nepos nec insti tuendus esset, nec ex hæredãdus. §. In omnibus cum, simili. infra hac. l.

Probabilius itaq; dicetur, succedendi modum Lege Velleia inductũ ^{Viglii noua} esse, ut si quis ex suis hæredibus suis hæres esse desisset, liberi eius, & ^{opinio pro-} cæteri in locum suorum hæredum sui hæredes quasi agnascendo succede- ^{babilior.} rent. Nam quum antea posthumi nepotes sui hæredes agnascendo rumpe- rent: quòd omnium posthumorum una, & melior, quàm iam natorum, cõ- ditio esset. §. Posthumi, insti. De ex hære. libe. nepotes iam nati, & si in lo- cum sui hæredis succederent, non ideo rumpebant. Vnde nec hæredes in- stitui debuerunt, aut ex hæredari, licet maxime sui essent hæredes. Lex igitur Velleia hisce nepotibus, & cæteris liberis posthumorum iura com- municauit: ut & posthumorum loco essent, & quasi agnascendo succede- rent, & quasi agnascendo rumperent. d. l. Posthumorum, infra titu. i. §. Posthumorũ, insti. De ex hære. libero. ubi hoc ^{Cõtra Vi-} Viglius probat. ^{glium.} Quia tamen illud non recte uidetur scribere, ex hac posthumorum comparatione cue- nisse, ut institui posse nõ uiderentur, quasi posthumi alieni, inspecto testa- menti tempore. Nam & si de his potuit dubitari, qui nondum nati essent

34 §. Nunc de Lege Velleia, infra hac. l. † nec minimus quidem dubitandi color esse potuit in his, qui quum iam nati essent, neq; nulli, neq; incerti ui- deri potuerunt. Quare Lex Velleia, quæ induxit, ut possent hi nepotes quasi posthumi agnascendo rumpere, eadem uoluit, eos institui, aut ex hæ redari ad similitudinem posthumorum: & ita rite institutos uel ex hæreda- tos rumpere prohibuit. l. Siquis filium. C. De inofficio. testa. l. Posthumo- rum, infra titu. i. §. Posthumorũ, insti. De ex hære. libe. l. 3. §. 1. infra titu. i. l. 2. C. De libe. præte. Vnde & Scauola in. §. Ille casus, infra hac. l. scribit: POSTERIORE CAPITE NON PERMITTIT INSTITVI SED VETAT RVMPI, NEVE OB ID MINVS RATVM SIT QVOD SVCCEDIT

Nam haud quaquam arridet quod nonnulli tradiderunt in. §. Etiam si parente

parente, & in. §. Ille casus, infra hac. l. uideri hos nepotes etiam pure institutos, qui testamentum rupturos: quod quasi extranei essent instituti, id est, eo tempore, quo nondum essent sui haeredes. Quippe receptum semper fuisse uidetur, ut institutio eius etiam qui penitus esset extraneus, testamento sufficeret: siue is per successionem postea suus haeres factus esset, iuxta. l. Filio quem pater. §. 1. supra hoc titu. siue facto ipsius testatoris, qui eum arrogauit. l. penul. infra titu. i. Quanquam in hoc manifestus sit error Aretii. in. l. Filius a patre. §. Filius familiaris, in fine, supra hoc titu. quem & Ias. inibi uidetur sequutus. Putauerunt, arrogatione filij testamentum rumpi: & si is, quum extraneus esset, institutus eo testamento fuisset, contra casum expressum in. d. l. penul.

Cōtra Aretii. & Ias.

SECUNDO ex eadem similitudine colligo: quod quoadmodum nepotes posthumi, qui in uita nascerentur, exhaereditari nominati debuerunt: nec exhaereditatio eorum facta inter ceteros quidquam ualeret. l. §. Posthumi, infra titu. i. §. Posthumi, insti. De exhaere. libero. sic & nepotes posterioris capituli, qui loco posthumorum sunt, exhaereditari nominati debuerunt. Hoc uerbis Iustiniani satis aperte significatur in. §. Posthumorum, in fi. insti. De exhaere. libe. IDQUE LEGE VELLEIA (inquit) PROUISUM EST, IN QUA SIMILIS EXHAEREDATIONIS MODVS AD SIMILITUDINEM POSTHVMORVM DEMONSTRATVR. Et est manifeste expressum in. l. Si haereditas. §. fina. supra De testa. tute.

Noua interpretatio.

Ergo errore lapsi sunt Accursus. Bal. & ceteri interpretes in. l. 2. C. De libe. prae. qui existimarunt, hos nepotes exhaereditari inter ceteros potuisse. Nec perspexerunt, Alexandrum Imperatorem in ea. l. 2. contra dicere, quum ita scripsit: SI AVVS TVVS QVI PATREM TVVM ET NOVERCAM AEQVIS PORTIONIBVS HAEREDES INSTITVIT QVVM TE QVOQVE HABERET IN POTESTATE, TESTAMENTO NOMINATIM NON EXHAEREDAVIT, MORTVO PATRE TVO VIVO AVO SINE IMPEDIMENTO LEGIS VELLEIAE EI SVCCEDENDO IN PATRIS TVI LOCVM RVPISTI AVI TVI TESTAMENTVM, ET AD TE HAEREDITAS EIVS TOTA PERTINUIT. Accursus inibi & alij interpretantur, cum tex. intelligendum secundum ius nouum: quasi per Legem Velleiam sufficeret exhaereditatio inter ceteros. Quod falsum est: et Imperator Alex. id rescripsit, quod eo tempore secundum Legem Velleiam obtinebat. Neque refragatur Iustiniani constitutio in. l. Maximū uitium

uitium. C. De libe. præte. quæ Accursium, & alios decepit. Nam & si in ea referatur, potuisse nepotes, etiam post Legem Velleiam, inter cæteros exhæredari: id sine dubio accipiendum est, in nepotibus testamenti tempore suis hæredibus. Hi etenim, quum omnimodò possent præteriri, exhæredari quoq; poterant inter cæteros: ne præteriti haberent ius accrescendi civile, secundum ea quæ aliàs ostendimus.

Vnde etiam uidetur, nullo colore defendi posse, quod ex Bal. sententiâ docet Ias. in auth. Non licet, col. 4. uers. Tertiò mirabiliter. C. De libe. præte. ubi ait, nepotes, qui instituendi sunt, uel exhæredandi secundum Legem Velleiæ consilium, posse exhæredari, non inserta causa. Diuersum ius esse, si teneant primum locum testamenti tempore: tunc enim exhæredationem eorum non ualere, nisi causa legitima inseratur, iuxta authen. Non licet. Quæ sententia quotidiana esset, & utilissima: sed non dubito quin superiore argumêto infirmetur. Siquidem tam sollemnis debet esse exhæredatio nepotum, qui per Legem Velleiam instituendi sunt, uel exhæredandi, quàm filij aut aliorum liberorum, qui testamenti tempore primum locum obtineant. Nepos t ergo nominatim ab auo exhæredatus, nulla legitima causa inserta, eius testamentum rumpet ipso iure, si uiuo eo, in patris sui locum successerit sine impedimento Legem Velleiæ, argumento. d. l. 2. C. De libe. præte. §. l. fina. C. eo. tit. coniuncta authen. Non licet. Id q; in iudicijs obtinere debet, quod magis probat Curti. Iunior in. d. authen. Non licet, uers. fina. tametsi Iasonis errore ipse quoq; labatur, dū non uidet, Baldi sententiã aliam esse, & quæ merito probari debeat. Quip pe Bal. in. l. Pater filiũ. n. s. uers. Extra oppono, supra De inoffi. testa. & in repe. l. In suis col. 12. uers. Est alia præteritio, eleganter dixit, t ne nepotes, quos ne q; per Legem Velleiam, ne q; per aliam iuris partem instituere, uel exhæredare necesse est, posse non adiecta causa exhæredari: ut puta si quis filium exhæredẽ faciat, inserta legitima causa, is q; patri superuixerit, constitui nepotem ex eo præteritum non esse rupturum aui testamentum: ut qui præteriri potuerit. l. Siquis posthumos. §. Si filium exhæredauero, cum simili. supra hoc titu. Sed tamen quia obtinuit, successionem esse in querela inofficiosi testamenti. l. Si is qui, cū simili. supra De inoffi. testa. poterit nepos etiam omnino præteritus inofficiosum aui testamentum dicere, si qui antec edebat eũ pater, à querela sit exclusus. Ad hanc igitur speciem non inducitur. d. authen. Non licet: quia siue nepos præte-

Bal. sentē.
nō rectē in
tellecta ab
Ias. & Cur.
Iuni.

M ritus

ritus fuisset, siue intiose exheredatus, sola ei superfuit querela. Hoc ita Bal. uoluit, quem recte intellexit Alex. in d. authen. Non licet. n. 5. & Idem Ias. in l. In suis. n. pe. & fina. supra hoc titu.

TERTIO colligo, quod sicuti nepotes prioris capituli institui debuerunt pure, aut sub facili conditione, argumen. l. Cum posthumus, supra hoc titu. §. Posthumi, uerfi. Et in eo, insti. De exhaere. libe. facit. l. Posthuma, supra hoc titu. ubi posthuma sub conditione haeres instituta, si pendente conditione nascatur, rupit patris testamentum: cui posthumae comparatur iustissime nepos posthumus, argu. tex. in principi. uerfi. Sed non ita, insti. De exhaere. libe. l. Maximum uitiu. C. De libe. praete. l. Certum. §. Filia, infra titu. sic etiam nepotes posterioris capituli, qui loco posthumorum erant, pure institui debuerunt, aut sub conditione, quae in eorum esset potestate. Quod etiam confirmatur argumento tex. in l. Posthumorum, infra titu. §. Posthumorum, insti. De exhaere. libe. ubi Caus & Iustinianus scribunt, quod auus, sicuti ipsum filium haeredem institueret, aut exheredare nominatum debuit, ita nepotem iam natum ex filio, necesse est ei uel haeredem institueret, uel exheredare. Quo loco significasse uidentur, eandem formam institutionis & exheredationis requiri in nepote, quae & in filio requeritur. Nam quemadmodum exheredationis formam nominatim faciendae non expresserunt in nepote, satis habentes, quod illa similitudine utebantur: sic etiam interpretandum est, circa institutionem idem eos sensisse: ut sicuti necesse est testatori, filium pure, aut sub facili conditione haeredem institueret, uel nominatim exheredare, ita & nepotem.

Contrarium scribere uidetur Vlpianus in l. Sed si in conditione. §. Nepotes, infra De haere. insti. in haec uerba: NEPOTES AVTEM ET DEINCEPS CAETERI LIBERI QUI EX LEGE VELLEIAI INSTITUTI NON RUMPVNT TESTAMENTVM, SVB OMNI CONDITIONE INSTITVI POSSVNT, ET SI REDIGANTVR AD FILII CONDITIONEN. Et hoc plures auctores ex eo. §. Collegerunt. Et nouissime Laelius Taurel. in Legis Velleiae enarratione laborat circa eius. §. interpretationem, existimans Lege Velleia inductum esse, ut nepotes sub omni conditione possent institui.

Ego tamen in noua opinione sum. Et constanter arbitror, Vlpianum non ita scriptum reliquisse: ET SI REDIGANTVR. Sed magis ita: SI REDIGANTVR: Praeceptores uero nostri iuris, et Typographi crediderunt esse impossibile, si nepotes ideo sub omni conditione institui possent, quod

reducti

Noua interpretatio.

Noua opinio.